

Jaarverslag 2024

Uitvoering en handhaving
Provincie Gelderland

Inhoud

1	Samenvatting	4
1.1	Samenvatting aantallen vergunningen, klachten en controles	5
2	Inleiding	7
	Deel I Algemeen	8
3	Prioriteiten	9
3.1	Overgang naar de Omgevingswet	9
3.2	Stikstofproblematiek	9
3.3	Verbeterslag taakuitvoering	9
3.4	Landelijke ontwikkelingen en het VTH-stelsel van Gelderland	10
4	Kwaliteit	11
5	Kritische prestatie-indicatoren	12
5.1	KPI's afdeling VTH	12
5.2	KPI's omgevingsdiensten	13
6	Resultaten bestuurs- en strafrecht	16
6.1	Bezwaar- en beroepsprocedures	16
6.2	Bestuursrechtelijke handhaving	17
6.3	Strafrechtelijke handhaving	18
6.4	Juridische verzoeken	18
	Deel II Resultaten per kerntaak	20
7	Kerntaak duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer	21
7.1	Zwemwater	21
7.2	Grondwaterbescherming	23
7.3	Grondwateronttrekkingen	24
7.4	Luchtvaart	26
8	Kerntaak milieu, energie en klimaat	28
8.1	Complexe bedrijven	28
8.2	Ontgrondingen	39
8.3	Bodemsanering	40
8.4	Speciale taak ODRN: hergebruik effluent	41
8.5	Storten buiten inrichtingen (Wet milieubeheer artikel 10.2)	41
8.6	Vuurwerkevenementen	41
8.7	Stiltegebieden	42
8.8	Overige taken ODRA en ODRN	43
9	Kerntaak vitaal platteland, natuurbeheer en ontwikkeling natuurgebieden	45
9.1	Stikstof en Natura 2000-gebieden (gebiedsbescherming)	45
9.2	Planten en dieren (soortenbescherming en faunabeheer)	46
9.3	Houtopstanden	47
10	Projecten en programma's	49
10.1	Projecten ODRA/ODRN	49
10.2	Projecten afdeling VTH	52

11	Conclusies en aanbevelingen	54
12	Bijlage 1 Klanttevredenheid	56
12.1	Resultaten klanttevredenheid ODRN	56
12.2	Resultaten klanttevredenheid ODRA	56
13	Bijlage 2 Onttrekkingen industriële toepassing provincie Gelderland	58
14	Bijlage 3 Overzicht gebruikte afkortingen	60

1 Samenvatting

Gedeputeerde Staten (GS) van Gelderland zijn bevoegd gezag voor verschillende taken van uitvoering en handhaving (UH). Dit betekent dat GS vergunningen verlenen, toezien op de naleving van wetten en, indien nodig, zorgen voor handhaving bij bedrijven en organisaties waarvoor zij bevoegd gezag zijn. Het doel van UH is een gezonde en veilige leefomgeving. Een deel van de UH-taken wordt uitgevoerd door de interne provinciale afdeling VTH. Het andere deel wordt uitgevoerd door 2 van de 6 Gelderse omgevingsdiensten: Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) en Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN).

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Daardoor is de provincie voor een iets kleiner aantal complexe bedrijven het bevoegde gezag, staat de milieu-belastende activiteit centraal, wordt er meer gewerkt met zorgbepalingen in plaats van middelvoorschriften, en ging ook een deel van de bodemtaken naar de gemeenten.

De werkwijze van de omgevingsdiensten bij complexe bedrijven, met zo nodig aandachtsbedrijven en regiebedrijven, werkt goed. Toezicht en handhaving worden adequaat uitgevoerd, we hebben tijdig inzicht in de problematiek bij de bedrijven en zoeken gezamenlijk naar oplossingen. Via “bedrijf in beeld” inventariseren de ODRA en ODRN of er situaties bij bedrijven zijn die extra aandacht vragen, om te voorkomen dat er problemen ontstaan.

We vinden het belangrijk om vergunningprocedures te versnellen, zodat initiatiefnemers en belanghebbenden niet aanlopen tegen langlopende procedures. De uitvoerende partijen hebben te maken met krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast had de afdeling VTH in 2024 (net als voorgaande jaren) last van de stikstofproblematiek. Dit zorgde voor onduidelijkheden bij de beoordeling van aanvragen, voor vertraging in de behandeling en daarmee voor een grote werkvoorraad. Medewerkers ervaren onduidelijkheid door vele juridische uitspraken rondom stikstof die verband houden met de staat van de natuur en het niet behalen van de natuurdoelen. De achterstand bij soortenbescherming is bijna helemaal weggewerkt in 2024. Dit is gerealiseerd door generieke ontheffingen en extra capaciteit. In de loop van 2025 verwachten we meer aanvragen binnen de wettelijke termijn af te kunnen handelen.

Voor de ODRN geldt dat veel vergunningprocedures complex zijn en afhandeling vertraging kan oplopen als externe partijen adviezen buiten de afgesproken termijnen indienen. Ook wijzigen aanvragen vaak tussentijds en duurt het lang voordat bedrijven aanvullende gegevens leveren, die ook binnen de proceduretijd moeten worden beoordeeld. Een van de maatregelen van de ODRN is een zakelijkere houding richting de bedrijven om in de vergunningprocedures efficiënter te werken. Door deze efficiënte manier van werken neemt het aantal extreem langlopende procedures af. Verder zijn de milieu- en natuurprocedures losgekoppeld. Dit vermindert de complexiteit en versnelt de milieuprocedures.

Provincie Gelderland werkt samen met de Gelderse gemeenten en de 6 Gelderse omgevingsdiensten om de uitvoering en handhaving in Gelderland te verbeteren. In 2024 is het landelijke interbestuurlijk programma (IBP) Versterking VTH-stelsel afgerond. We werken samen met de omgevingsdiensten aan de implementatie van de producten uit het IBP.

1.1 Samenvatting aantallen vergunningen, klachten en controles

Deze paragraaf geeft een overzicht van de aantallen afgehandelde aanvragen en meldingen, binnengekomen klachten en meldingen, en uitgevoerde controles.

Tabel 1: totaal aantal afgehandelde aanvragen/meldingen 2020 - 2024

	2024	2023	2022	2021	2020
afgehandelde aanvragen en meldingen afdeling VTH	1432	1534	1590	1613	1300
afgehandelde aanvragen, meldingen ODRA en ODRN	397	261	274	296	219

Toelichting

Voor de ODRN en ODRA gaat het om de afgeronde vergunningprocedures, beoordeelde meldingen en vuurwerktoestemmingen. Het aantal afgehandelde aanvragen/meldingen is niet gelijk aan het aantal afgehandelde activiteiten; een aanvraag bevat vaak meerdere activiteiten en niet alle besluiten zijn op aanvraag. Daarnaast is er ook gewerkt aan zaken die zijn ingetrokken en afgebroken. Op ingediende meldingen wordt geen besluit genomen. Onder het product vergunningen vallen ook vooroverleggen, goedkeuringsbesluiten, ambtshalve wijzigingen en actualisatietoetsen. Deze worden niet meegeteld bij bovenstaand getal. Het totaal aantal afgesloten activiteiten in 2024 voor vergunningverlening (milieu en bouw) is 686. Naast vergunningverlening geeft de ODRN ook specialistisch advies. Het gaat hier om 110 afgeronde zaken in 2024.

Tabel 2: totaal aantal klachten/meldingen afgehandeld 2020 - 2024

	2024	2023	2022	2021	2020
Vragen, informatie, klachten en meldingen afdeling VTH	3506	3169	2693	4788	3808
klachten ODRA en ODRN	717	1295	1392	1826	1804

Toelichting

Inwoners van Gelderland zijn zich bewust van hun leefomgeving en weten de provincie te benaderen wanneer zij klachten of zorgen hebben. In 2024 namen de omgevingsdiensten een nieuw systeem in gebruik voor het melden van klachten. Het aantal klachten, vooral bij de bedrijven waarover veel klachtmeldingen binnenkomen, is aanzienlijk gedaald. Bij een aantal van deze bedrijven zijn maatregelen genomen waardoor de klachten aanzienlijk zijn verminderd. De nieuwe klachtensystematiek lijkt ook invloed te hebben. De meeste klachten bij de omgevingsdiensten hebben betrekking op complexe bedrijven, terwijl bij de afdeling VTH vooral klachten/meldingen over natuur binnenkomen.

Tabel 3: totaal aantal controles 2020 - 2024

	2024	2023	2022	2021	2020
controles afdeling VTH	1342	1850	1592	2036	2400

Tabel 4: totaal aantal controles omgevingsdiensten 2020 – 2024

	2024	2023	2022	2021	2020
Seveso/milieu (complexe controle)	376	407	434	431	451
Controles bestaande bouw	65	51	42	70	43
Bodem	122	183	198	241	270
Vuurwerk	105	110	116	33	23
Totaal	638	751	790	775	787

Toelichting

Het aantal uitgevoerde controles is in lijn met de vooraf geplande controles. Doordat het aantal complexe bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag is afgenomen door de Omgevingswet, is het totaal aantal controles lager dan de jaren daarvoor. De afronding van controles op bestaande bouw kan lang duren, onder andere doordat vergunningen moeten worden aangevraagd. Er zijn geen stikstofcontroles uitgevoerd door de omgevingsdiensten. Hiervoor was een pilot gestart in 2023, maar deze is in 2024 niet verder doorgezet.

2 Inleiding

Gedeputeerde Staten (GS) van Gelderland zijn bevoegd gezag voor verschillende taken van uitvoering en handhaving. Dit betekent dat GS vergunningen verlenen, actualisaties uitvoeren, meldingen beoordelen, maatwerkbesluiten en goedkeuringsbesluiten nemen, toezien op de naleving van wetten en indien nodig zorgen voor handhaving bij bedrijven en organisaties waarvoor zij bevoegd gezag zijn. Het doel van UH is een gezonde en veilige leefomgeving. Een deel van de UH-taken wordt uitgevoerd door de interne provinciale afdeling VTH. Het andere deel wordt uitgevoerd door 2 van de 6 Gelderse omgevingsdiensten: Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) en Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). De uitvoerende partijen en de provincie als opdrachtgever werken samen volgens de beleids- en uitvoeringscyclus, de BIG-8.

Als onderdeel van de beleids- en uitvoeringscyclus hebben we in 2024 de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie (UHS) vastgesteld (PS2024-372). In de UHS staat hoe we de UH-taken uitvoeren en welke doelen we daarbij stellen. De jaarlijkse opdracht leggen we vast in het uitvoeringsprogramma (UP). Hierin staat welke UH-taken we het komende jaar uitvoeren en welke prioriteiten we stellen. Hoe we het Uitvoeringsprogramma 2024 (PS2023-1173) uitvoerden, beschrijven we in het Jaarverslag 2024. In het jaarverslag laten we zowel inhoudelijke resultaten als resultaten rondom de kwaliteit van de uitvoering zien. Het jaarverslag bevat veel cijfers: we benoemen bijvoorbeeld per wet de aantallen verleende vergunningen, uitgevoerde controles en vastgestelde overtredingen. Daarnaast beschrijven we hoe we aan onze prioriteiten hebben gewerkt en welke projecten we hebben uitgevoerd.

In deel I van het jaarverslag beschrijven we algemene resultaten die breder zijn dan een enkel taakveld: prioriteiten in de uitvoering, kwaliteit van de uitvoering, en bestuurs- en strafrecht. In deel II staan de resultaten per kerntaak. Hier gaan we dieper in op de verschillende taakvelden.

Deel I Algemeen

Deel I beschrijft prioriteiten die in het UP 2024 zijn opgenomen, kwaliteit van de uitvoering (inclusief KPI's), en resultaten van bestuurs- en strafrecht.

3 Prioriteiten

In het UP 2024 zijn 4 onderwerpen als prioriteit benoemd:

- 1 Overgang naar de Omgevingswet.
- 2 Stikstofproblematiek.
- 3 Verbeterslag taakuitvoering.
- 4 Landelijke ontwikkelingen en het VTH-stelsel van Gelderland.

3.1 Overgang naar de Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. In 2024 werkten we volgens nieuwe procedures en afspraken. Deze afspraken hebben we met onze (keten)partners gemaakt, maar deze moeten we blijvend onderhouden. We merken dat het nog lastig is om de afgesproken termijn te hanteren, waardoor vergunning-procedures langer duren. Er zijn acties uitgevoerd om conform de Omgevingswet te werken: werkprocedures, sjablonen en de website zijn aangepast. In de regio zijn het verloop en de werkafspraken geëvalueerd. Doordat het extra moeite kost om de regels en het overgangsrecht op te zoeken, kostten bijna alle werkzaamheden meer tijd. Ook moet er ervaring worden opgedaan met het werken met milieu-belastende activiteiten en meer zorgbepalingen in plaats van middelvoorschriften.

3.2 Stikstofproblematiek

Net als voorgaande jaren had het stikstofprobleem in 2024 invloed op de uitvoering van de afdeling VTH. Waar mogelijk hebben wij aanvragers en partners geholpen met positieve weigeringen of advies hoe een initiatief vergunningvrij kan worden uitgevoerd. Het gebrek aan handelingsperspectief vanuit het Rijk belemmert de mogelijkheid om PAS-melders te legaliseren of vergunningaanvragen af te handelen. Dit zorgt voor een moeizaam proces. Op 18 december 2024 heeft de Raad van State geoordeeld dat intern salderen met terugwerkende kracht vergunningplichtig is gesteld. Deze uitspraak heeft grote impact op de vergunning-verlening, aangezien veel bestaande situaties hierdoor opnieuw beoordeeld moeten worden. Er komen bij toezicht en handhaving veel handavingsverzoeken binnen naar aanleiding van die uitspraak. In 2025 wordt de uitspraak geanalyseerd en worden de consequenties in kaart gebracht. Deze uitspraak heeft ook gevolgen voor de afhandeling van milieuaanvragen. Er zijn 3 situaties met betrekking tot de milieuvergunningen. Als een bedrijf een aparte natuurvergunning aanvraagt, wordt deze niet meer samen met de milieuaanvraag behandeld. Dit gebeurt ook als eerder is besloten dat de natuurvergunning niet gekoppeld is aan de milieuaanvraag. In beide gevallen wordt de milieuvergunning dan ook zonder natuuronderdeel afgerond. In alle andere gevallen moet een bedrijf de natuur- en de milieuvergunning tegelijkertijd aanvragen. Dit proces loopt vast omdat er momenteel geen natuurvergunningen verleend kunnen worden.

3.3 Verbeterslag taakuitvoering

In 2024 werkten we verder aan het sluiten van de beleids- en uitvoeringscyclus, de BIG-8. Op dit moment zijn beleid en uitvoering nog onvoldoende met elkaar verbonden. Dat betekent dat er soms beleidskaders ontbreken of dat deze niet uitvoerbaar zijn. We werkten in 2024 aan het verbeteren van deze verbinding. Een belangrijke stap in 2024 is de vaststelling van de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie (UHS) door GS (PS2024-372). De UHS is een document in ontwikkeling, dat we de komende jaren blijven actualiseren. In 2024 is de risicoanalyse voor de complexe bedrijven doorontwikkeld en zijn nieuwe kritische prestatie-indicatoren opgesteld. Voor afdeling VTH wordt in 2025 gewerkt aan de risicoanalyse.

3.4 Landelijke ontwikkelingen en het VTH-stelsel van Gelderland

De uitvoeringsorganisaties staan landelijk sterk in de belangstelling. Het interbestuurlijk programma (IBP) Versterking VTH-stelsel was opgezet als vervolg op de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen. In 2023 zijn de eerste stappen gezet om het VTH-stelsel te verbeteren. Zo zijn er robuustheidscriteria opgesteld binnen het IBP VTH om te onderzoeken hoe de omgevingsdiensten hun taken uitvoeren. De omgevingsdiensten hebben zelf gecontroleerd of ze aan deze robuustheidscriteria voldoen en een plan van aanpak opgesteld als dat nog niet het geval was. In 2024 is verder gewerkt aan het voldoen aan de criteria. De omgevingsdiensten helpen ook met de andere onderdelen van het IBP. In september 2024 is het IBP afgerond, en nu wordt er door de provincie en omgevingsdiensten samen met andere partners gewerkt aan de versterking van het VTH-stelsel. Als provincie pakken we vanuit de wettelijke coördinatietaak de regie om de VTH-uitvoering in Gelderland te verbeteren, waarbij GS de voorkeur hebben voor 1 omgevingsdienst voor heel Gelderland.

4 Kwaliteit

Voor de taken die de omgevingsdiensten uitvoeren, zijn landelijke kwaliteitscriteria vastgesteld. Hoewel de eisen niet gelden voor het grootste deel van de taken die de afdeling VTH uitvoert, sluit deze hier toch zoveel mogelijk bij aan. Het gaat om procescriteria (eisen die gesteld worden aan de beleids- en uitvoeringscyclus) en criteria kritieke massa (de deskundigheid en ervaring in de organisaties). Een van de kwaliteitscriteria is het uitvoeren van klanttevredenheidsonderzoek. De resultaten van het klanttevredenheidsonderzoek van de ODRA en ODRN staan in bijlage 1. Voor de afdeling VTH is in 2024 geen klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd.

In het kader van het IBP is er een kwaliteitsvisitatie uitgevoerd bij de ODRA en ODRN. Naar aanleiding van deze visitatie hebben de ODRA en ODRN plannen van aanpak opgesteld. Aandachtspunten waren onder andere de robuustheid van de omgevingsdiensten en het sluiten van de beleidscyclus (BIG-8). Daarnaast is een onderzoek gestart voor de verdergaande samenwerking en eventuele fusie tussen de ODRA en ODRN.

Ook afdeling VTH werkt aan een toekomstbestendige en professionele manier van het uitvoeren van de VTH-taken. De robuustheidscriteria passen niet 1-op-1 op de uitvoering van de thuishaken. De uitvoering van de provinciale thuishaken door de afdeling VTH voldoet grotendeels aan de Kwaliteitscriteria 3.0 en de overige robuustheidscriteria door een vertaalde analyse. Op sommige, kleinere taakvelden lukt het niet om aan de criteria te voldoen. De hoeveelheid werk is daarvoor te klein, bijvoorbeeld voor luchtvaart. Aan de procescriteria wordt voldaan, aan de criteria kritieke massa wordt grotendeels voldaan.

5 Kritische prestatie-indicatoren

De samenleving verwacht dat de provincie UH professioneel en goed uitvoert. Daarom gebruiken we de kritische prestatie-indicatoren (KPI's) om de prestaties te volgen.

5.1 KPI's afdeling VTH

In onderstaande tabel staan de resultaten van de KPI's van de afdeling VTH.

Tabel 5: resultaten KPI's afdeling VTH (resultaten taakvelden opgeteld)

KPI	Ambitie	2024	2023	2022	2021	2020
Vergunningverlening						
% beschikkingen (inclusief instemmingen) binnen wettelijke termijn afgehandeld	90%	19%	24%	27%	56%	59%
Handhaving						
% van geplande controles afgehandeld	90%	77%	84%	50%	75%	88%

Toelichting

Wij zijn niet geslaagd 90% van de aanvragen binnen de wettelijke termijn af te handelen. Belangrijkste oorzaak is het ontbreken van handelingsperspectief en -kaders (o.a. PAS-melders). Daarnaast blijft het lastig in een krappe arbeidsmarkt vacatures adequaat in te vullen. Wel hebben we de oude werkvoorraad (van voor inwerkingtreding Omgevingswet) bij flora en fauna weggewerkt met behulp van generieke ontheffingen en extra capaciteit. In de loop van 2025 verwachten we meer beschikkingen binnen de wettelijke termijn af te handelen. Een groot deel van de aanvragen is voor natuur, waardoor deze voor een belangrijk deel het percentage bepalen. Aangezien de werkvoorraad hiervoor erg groot was, zijn veel van deze aanvragen buiten de termijn afgehandeld, waardoor het totale percentage lager is uitgevallen. Voor andere taakvelden handelen we percentueel meer aanvragen binnen de wettelijke termijn af (zie hoofdstuk 7 tot en met 9). Bij toezicht is het grootste gedeelte van de geplande controles uitgevoerd. Bij natuur worden controles met name uitgevoerd op basis van klachten en meldingen. Deze worden niet ingepland, en dus ook niet meegenomen in de KPI.

5.2 KPI's omgevingsdiensten

De afgelopen jaren hebben we de KPI's in onderstaande tabellen gemonitord. In 2025 actualiseren we de uitvoerings- en handhavingsstrategie, waarin we nieuwe KPI's vastleggen om beter te kunnen sturen op de uitvoering.

Tabel 6: overzicht resultaten KPI's complexe bedrijven

KPI	norm	2024	2023	2022	2021	2020
Vergunningverlening complexe bedrijven						
% van de definitieve besluiten (regulier en uitgebreid) binnen de wettelijke termijn afgehandeld (bouw, milieu, Seveso)	80%	36%	70%	59%	58%	57%
% bedrijven waarbij de actualisatietoets volgens planning is uitgevoerd	100%	100%	100%	100%	99,1%	99,5%
Handhaving complexe bedrijven						
% van de bezoeken waarbij de geplande bezoekfrequentie is gerealiseerd	90%	90%	95%	99%	86%	89%
% van de milieuklachten dat binnen twee weken na indienen klacht is behandeld	80%	82%	81%	86%	84%	76%
% van de hercontroles dat binnen 3 weken na afloop van de hersteltermijn is uitgevoerd	75%	43%	57%	46%	74%	77%
Toezicht Seveso en RIE-4						
% van de aangewezen Seveso-inrichtingen en RIE-4-bedrijven dat aangekondigd gecontroleerd is	100%	100%	100%	96%	100%	97%
% van de Seveso-inrichtingen bedrijven dat in het kader van het Seveso onaangekondigd is gecontroleerd op veiligheidsaspecten (op basis van omgevingsvergunning of rechtstreeks werkende regelgeving). Dit zijn controles naast de reguliere Seveso-controles.	60%	14%	5%	8%	9%	19%
% van de Seveso-inspectierapportages dat binnen 8 weken na het controlebezoek aan de inrichtinghouder is verzonden	90%	68%	80%	80%	66%	77%

Toelichting vergunningverlening complexe bedrijven

In totaal zijn 153 besluiten genomen op aanvragen voor complexe bedrijven. Het percentage aanvragen dat we binnen de termijn afhandelen, is niet zo hoog als we graag zouden zien. Het lijkt dat door het omzetten van zaken in het nieuwe zaakstelsel, de data niet geheel kloppen met de werkelijkheid, maar dit is lastig te achterhalen. Datakwaliteit heeft voortdurend onze aandacht.

Er zijn verschillende redenen waardoor niet alle aanvragen binnen de wettelijke termijn konden worden afgehandeld:

- Heel veel aanvragen zijn niet tijdig afgerond vanwege de eerdere koppeling met de voormalige Wet natuurbescherming. Aanvragen zijn daarom blijven liggen en konden niet meer binnen de termijn worden afgehandeld. Vanwege de uitspraak van de Raad van State speelt de koppeling opnieuw en kunnen aanvragen niet worden afgerond als niet ook een aparte aanvraag natuur is ingediend. Daarnaast zijn er veel gekoppelde milieu-/bouw aanvragen, en konden ook de bouw aanvragen niet verder worden afgehandeld, bij het wachten op de natuurtoestemming.

- Scherper aan de wind wordt in principe toegepast op milieuaanvragen die zijn ingediend na november 2023. Dat betreft ongeveer een derde van de afgehandelde besluiten. Naast dat de andere manier van werken aanpassing van gedrag vraagt, zijn er meerdere factoren, zoals hieronder genoemd, die ervoor zorgen dat dit niet meteen het gewenste resultaat heeft.
- In 2024 is de Omgevingswet in werking getreden, waardoor ook de afhandeling van aanvragen voor bouw en omgevingsplanactiviteiten langer duurde. Het principe dat een vergunning in de reguliere procedure automatisch wordt verleend als de beslistermijn voorbij was, is onder de Omgevingswet vervallen. Bovendien was het voor zowel milieu- als BRIKS-vergunningverleners wennen aan de nieuwe wetgeving.
- Er is niet altijd een goed vooroverleg geweest, en er zijn ook aanvragen zonder vooroverleg ingediend, bijvoorbeeld vanwege een subsidieaanvraag.
- Het betreft vaak uitgebreide procedures. Deze zijn complex, en hier spelen meerdere vraagstukken en is veel afstemming nodig met externe partijen. Er waren veel milieu- en bouwprocedures gekoppeld, waardoor ook bouwprocedures niet verder afgehandeld konden worden.
- Bij veel procedures zijn we afhankelijk van onze ketenpartners. In de praktijk blijkt dat zij vaak veel tijd nodig hebben om tot een advies te komen. Dit geldt ook voor het benodigde Bibob-advies.
- Er is een wettelijk verplichte coördinatie met watervergunningen. Als er ook een watervergunning moet worden aangevraagd, kan dit tot 6 weken na het indienen van de milieuaanvraag.
- Het kost extra tijd als er zienswijzen worden ingediend op de ontwerp-beschikking van een uitgebreide procedure.
- Er is beperkte capaciteit op het gebied van luchtexpertise en van ervaren vergunningverleners vanwege de krappe arbeidsmarkt.
- Procedures van aandachtsbedrijven en regiebedrijven duren langer dan reguliere procedures, maar worden wel meegeteld voor de KPI.

Toelichting handhaving complexe bedrijven

De meeste controles bij de complexe bedrijven zijn uitgevoerd zoals gepland volgens de UHS en branche- en toezichtplannen. Het op tijd uitvoeren van hercontroles blijft aandacht vragen. Er zijn verschillende redenen voor de latere hercontroles:

- Als er bij een bedrijf meerdere overtredingen zijn geconstateerd en er verschillende hersteltermijnen zijn gesteld, controleert de toezichthouder met het oog op efficiëntie niet altijd direct na de eerste termijn.
- Met het oog op efficiëntie kan de toezichthouder de hercontrole bij lichte overtredingen uitvoeren bij de eerstvolgende geplande controle, maar ook dan is de controle later dan afgesproken.
- De juiste registratie van de datums en ondernomen acties in OpenWave blijft extra aandacht vragen.

Toelichting milieutoezicht Seveso en RIE-4

Bij een Seveso-inrichting wordt naast een Seveso-inspectie op veiligheid, ook een milieucontrole uitgevoerd. RIE-4 bedrijven krijgen alleen milieucontroles. Er is in overleg met de provincie een lagere toezichtfrequentie (een keer per jaar) aangehouden, vanwege de beschikbaarheid van personeel. Het aantal geplande milieucontroles wordt niet gehaald. Bij zes Seveso-inrichtingen heeft in 2024 daardoor geen milieucontrole plaatsgevonden. Door de milieu-inspecteurs is een keuze gemaakt op basis van de risicomethodiek, historie en risico's bij deze bedrijven. Het aantal geplande milieucontroles bij RIE-4 bedrijven is wel gehaald. Er wordt gekeken naar mogelijke uitbreiding van de capaciteit om wel te voldoen aan de UHS.

Toelichting Seveso-toezicht

De Seveso-inspecties worden in het voorafgaande jaar samen met de inspectie-partners gepland. Dit is volgens landelijke afspraken. Van de zes bedrijven waar een onaangekondigde Seveso-inspectie is uitgevoerd, waren er 3 tegelijk met een geplande inspectie. Dit betekent dat er ook onderdelen gecontroleerd zijn die niet van tevoren waren aangekondigd. Het aantal onaangekondigde Seveso-inspecties wijkt af van de KPI. Er moet een duidelijke reden zijn om onaangekondigd te inspecteren, zoals slecht naleefgedrag of bepaalde terugkerende onderwerpen die door het bedrijf onvoldoende zijn geïmplementeerd. In regio Oost zijn betrekkelijk weinig bedrijven waarvoor dit geldt. Daarnaast is er onvoldoende capaciteit bij de OD (en collega diensten) om vaker onaangekondigd te inspecteren.

Voor het toezenden van de inspectierapportage binnen 8 weken, is het doel niet gehaald. Dit heeft onder andere te maken met afstemming tussen de verschillende diensten (OD, Nederlandse Arbeidsinspectie, veiligheidsregio's en waterschappen). De wettelijke termijn is 4 maanden; deze wordt wel gehaald.

6 Resultaten bestuurs- en strafrecht

6.1 Bezwaar- en beroepsprocedures

Belanghebbenden kunnen bezwaar en beroep aantekenen tegen onze besluiten. In deze paragraaf worden de cijfers met betrekking tot deze procedures uiteengezet.

6.1.1 Procedures afdeling VTH

In onderstaande tabel staat hoe vaak bezwaar en beroep is ingesteld en wat daarvan de uitkomst was. Bij juridische vragen zijn geen bezwaar- en beroepsprocedures.

Tabel 7: beroep en bezwaar, taken uitgevoerd door de afdeling VTH

	totaal	ongegrond /afgewezen	gegrond / toegewezen	niet ontvankelijk	ingetrokken
(hoger) beroep en bezwaar 2024	149	39	42	25	43
(hoger) beroep en bezwaar 2023	94	30	27	11	26
(hoger) beroep en bezwaar 2022	87	72	8	3	4

Toelichting

Dit zijn beroep en bezwaarzaken die met name betrekking hebben op natuur (soortenbescherming en stikstof).

6.1.2 Procedures omgevingsdiensten

ODRA en ODRN voeren bezwaar- en beroepsprocedures uit die spelen bij complexe bedrijven en bodem- en vuurwerktaken. ODRN voert deze uit op het gebied van vergunningverlening (bouw en milieu) en procedures bij Seveso-inrichtingen (vergunningverlening en toezicht), ODRA bij de overige procedures.

Tabel 8: aantal afgeronde bezwaar-, beroeps- en hoger beroepsprocedures

Procedures	2024	2023	2022	2021	2020*
Bezwaar	54	18	22	20	200 (31)
Voorlopige voorziening	4	5	12	7	5
Beroep rechtbank en Hoger Beroep RvS	16	20	12	7	5
% ongegrond/afgewezen/ingetrokken	81%	77%	48%	63%	74%
Totaal aantal	74	43	46	34	210 (41)

*Tussen haakjes staat het aantal procedures na correctie van de vele dezelfde bezwaren bij het besluit.

Tabel 9: overzicht resultaten bezwaar- en beroepsprocedures

wet/ onderwerp	totaal	ongegronde/ afgewezen	gegrond / toegewezen	niet ontvankelijk/ onbevoegd	ingetrokken
bezwaar	54	7	9	24	14
VV	38	4	3	24	7
HH	16	3	6	0	7
(Hoger) beroep	16	3	4	0	9
VV beroep	9	0	3	0	6
HH beroep	7	3	1	0	3
voorlopige voorziening	4	1	1	0	2
VV voorlopige voorziening	0	0	0	0	0
HH voorlopige voorziening	4	1	1	0	2
totaal	74	11	14	24	25

Toelichting

We zien dat we veel meer bezwaarzaken hebben behandeld in 2024 dan in voorgaande jaren. Dit is deels te verklaren doordat we 22 bezwaarzaken met betrekking tot dezelfde inrichting hebben gehad. Het percentage ongegronde/afgewezen/ingetrokken zaken is vergelijkbaar met het jaar 2023. Dit percentage zegt niet altijd iets over de kwaliteit van de genomen besluiten of het verweer. Zo was het resultaat bij alle bovengenoemde 22 bezwaarzaken niet-ontvankelijk.

6.2 Bestuursrechtelijke handhaving

Als er toch een overtreding wordt vastgesteld, is het doel van bestuurlijke handhaving om deze situatie ongedaan te maken.

6.2.1 Afdeling VTH

In onderstaande tabel staat hoe vaak de afdeling VTH in 2024 bestuursrechtelijk heeft gehandhaafd.

Tabel 10: overzicht bestuursrechtelijke handhaving afdeling VTH

besluiten	totaal	Ontgrondingen	Zwemwater	Grondwater- bescherming	Natuur	Grondwater- onttrekkingen
last onder bestuurs-dwang	0	0	0	0	0	0
last onder dwangsom	10	0	5	0	5	0

6.2.2 Omgevingsdiensten

De omgevingsdiensten hebben het mandaat om handhavend op te treden bij complexe bedrijven. Hieronder staan de aantallen zaken in de afgelopen jaren.

Tabel 11: overzicht (voornemen tot) handhaving bij complexe bedrijven

besluiten	2024	2023	2022	2021	2020
voornemens last onder dwangsom/bestuursdwang	46	34	25	21	28
voornemens genomen	42	42	25	20	13
% bedrijven met voornemen	17%	3	6	0	7
handhavingsbeschikkingen (LOD of LOB) die van kracht zijn	45	65	35	19	28
% bedrijven met LOD of LOB	17%	15%	16%	9%	12%
gedoogbeslissingen	6	8	3	2	8

Toelichting

Er is de laatste jaren sprake van een lichte stijging van het aantal handhavingsbeschikkingen, doordat er 'scherper aan de wind' is gevaren (zie paragraaf 8.1.1). De ODRA en ODRN hebben geen bestuurlijke strafbeschikking opgelegd, aangezien dit een relatief simpel instrument is dat daarom niet geschikt is voor de complexe taken bij provinciale bedrijven.

6.3 Strafrechtelijke handhaving

Het strafrecht ligt primair bij het Openbaar Ministerie (OM). De instrumenten van het strafrecht zijn vooral gericht op overtredingen stoppen, herhaling voorkomen, de overtreder straffen en het wederrechtelijk genoten (economisch) voordeel wegnemen. Er is op verschillende niveaus periodiek overleg tussen de omgevingsdiensten en de strafrechtpartners (OM, politie).

In 2024 is 1 proces verbaal opgemaakt door de ODRN en zijn er meerdere strafrechtelijke waarschuwingen gegeven. Er lopen nog 2 onderzoeken. Bij de ODRA zijn geen processen verbaal opgemaakt voor provinciale bedrijven. Wel zijn 6 dossiers afgedaan met een strafrechtelijke waarschuwing. Vanuit de taken van de afdeling VTH zijn er 3 processen-verbaal opgemaakt, namelijk met betrekking tot natuur, leefomgeving en milieu.

6.4 Juridische verzoeken

Een inwoner kan met een beroep op de Wet open overheid (Woo) een verzoek indienen om bepaalde informatie te verkrijgen. Ook kan een inwoner een handhavingsverzoek indienen.

6.4.1 Afdeling VTH

Tabel 12: juridische verzoeken aan de afdeling VTH

verzoeken	totaal	afgewezen	gehonoreerd /uitgevoerd
handhavingsverzoek	123	111	12
Woo-verzoek	72	n.v.t.	72

6.4.2 Omgevingsdiensten

Tabel 13: verzoeken complexe bedrijven aan de omgevingsdiensten

verzoeken	totaal	afgewezen	gehonoreerd /uitgevoerd	lopend
Handhavingsverzoeken 2024	60	18	1	41
Woo-verzoeken 2024	20	0	16	4
Handhavingsverzoeken 2023	10	6	1	3
Woo-verzoeken 2023	13	0	13	0
Woo-verzoeken 2022	19	0	19	0
Wob-verzoeken 2021	14	0	14	0
Wob-verzoeken 2020	20	0	20	0

Toelichting

Het aantal Woo-verzoeken dat is gehonoreerd/uitgevoerd is vergelijkbaar met de afgelopen jaren, het aantal handhavingsverzoeken is hoger dan afgelopen jaren. Woo-verzoeken over de taken die door de omgevingsdiensten ODRA en ODRN worden uitgevoerd en die politiek gevoelig zijn, worden binnen de provinciale organisatie behandeld.

Deel II Resultaten per kerntaak

Deel II beschrijft de resultaten per provinciale kerntaak. Hier gaan we dieper in op onze wettelijke taakvelden. Per taakveld staan de cijfers van het aantal verleende vergunningen, het aantal uitgevoerde controles en het aantal overtredingen en het naleefgedrag.

7 Kerntaak duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer

De UH-taken binnen de kerntaak duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer zijn taken op het gebied van zwemwater, grondwater en luchtvaart.

7.1 Zwemwater

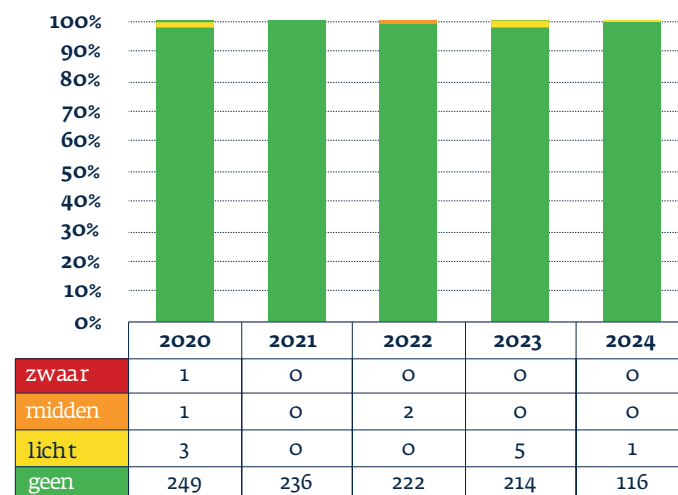
Gedeputeerde Staten zijn bevoegd gezag voor toezicht en handhaving en moeten ervoor zorgen dat bezoekers van zwemlocaties en zwembaden zo veilig mogelijk kunnen zwemmen. Gezondheidsrisico's moeten zo klein mogelijk zijn.

7.1.1 Zwemlocaties oppervlaktewater

Tabel 14: toezicht zwemlocaties oppervlaktewater

	2024	2023	2022	2021	2020
Aantal fysieke controles	117	219	224	212	232
Aantal administratieve controles	0	0	0	25	25

Figuur 1: naleefgedrag 2020 – 2024 zwemlocaties oppervlaktewater (aantal overtredingen)

Toelichting

In 2023 bezochten we zoals gepland alle zwemplassen twee keer. In 2024 lukte dit echter niet door uitval van medewerkers. Het gaat om specialistisch werk, waardoor dit niet makkelijk tijdelijk kan worden overgedragen. In 2024 zijn de zwemwateren op PFAS gecontroleerd door afspraken met waterschappen en Rijkswaterstaat. Dit leidde tot één zwemverbod en één negatief zwemadvies. Dit vergde nader onderzoek in samenwerking met ketenpartners. Opvallend is dat het naleefgedrag zeer hoog is: er worden weinig overtredingen geconstateerd.

7.1.2 Badwaterbassins

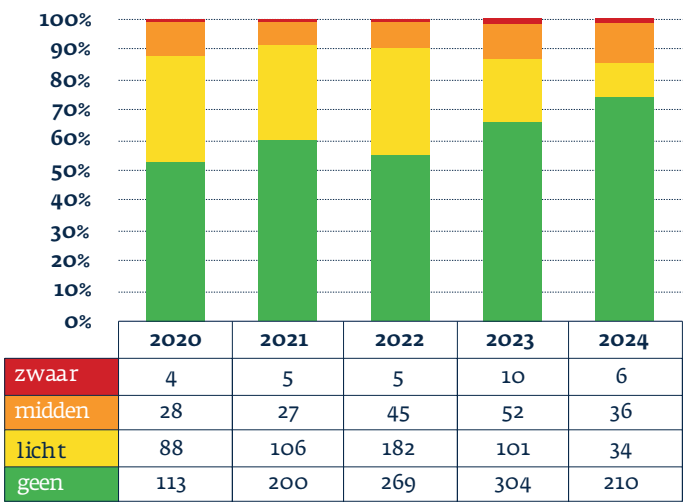
Tabel 15: vergunningverlening badwaterbassins

	2024	2023	2022	2021	2020
Aantal maatwerkvoorschriften	4	39			
Aantal meldingen	11				

Tabel 16: toezicht badwaterbassins

	2024	2023	2022	2021	2020
Aantal fysieke controles	230	424	433	383	328
Aantal administratieve controles	56	43	67	27	11

Figuur 2: naleefgedrag 2020 – 2024 badwaterbassins (aantal overtredingen)

Toelichting

Lichte overtredingen gaan over het niet juist bijhouden van het logboek (pH-metingen en aantallen bezoekers). Overtredingen in de categorieën midden en zwaar hebben te maken met de waterkwaliteit. In 2024 hebben we meer risicogericht toezicht gehouden door beperkte capaciteit.

7.2 Grondwaterbescherming

De provincie beschermt de kwaliteit van grondwater dat gebruikt wordt voor de openbare drinkwatervoorziening en overige producten voor menselijke consumptie.

Tabel 17: vergunningverlening grondwaterbeschermingszones

	afgehandeld 2024 (binnen de termijn)	2023	2022	2021	2020
Aanvragen activiteit in beschermingsgebied	8 (38%)				
Aantal meldingen	9				

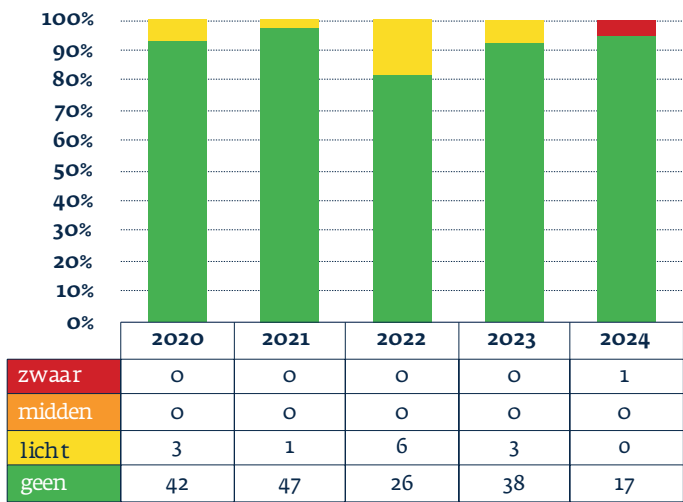
Toelichting

Het is in specifieke gevallen verplicht om een melding te maken als er activiteiten in grondwaterbeschermingszones plaatsvinden. In 2024 zijn er in verschillende beschermingszones verboden activiteiten geconstateerd. Dit geeft aanleiding om te onderzoeken welke beheermaatregelen nodig zijn. Als provincie hebben we beheermaatregelen getroffen voor die situaties waarin wij bevoegd gezag zijn.

Tabel 18: toezicht grondwaterbeschermingszones

	2024	2023	2022	2021	2020
aantal fysieke controles	18	41	30	44	41
aantal administratieve controles	0	0	2	5	18

Figuur 3: naleefgedrag 2020 – 2024 grondwaterbeschermingszones (aantal overtredingen)

Toelichting

Controles vinden plaats op basis van verleende vergunningen en gemelde activiteiten. Daarnaast houden we gebiedscontroles. We gaan maatregelen treffen naar aanleiding van verboden activiteiten in beschermingszones.

7.3 Grondwateronttrekkingen

De provincie zorgt voor voldoende vergunningruimte zodat er genoeg grondwater is voor de openbare drinkwatervoorziening. We zijn verantwoordelijk voor grondwateronttrekkingen voor open bodemenergiesystemen (OBES), openbare drinkwatervoorzieningen en voor onttrekkingen voor industriële toepassing van meer dan 150.000 m³ per jaar.

Tabel 19: vergunningverlening grondwateronttrekkingen

Water	afgehandeld 2024 (% binnen de termijn)	2023	2022	2021	2020
aanvragen industriële onttrekking	3 (67%)	3	5	0	7
aanvragen OBES	18 (33%)	31	25	8	27
aanvragen drinkwater	1 (0%)	2	0	4	4
aanmeldingen m.e.r.	2	31	2	8	16
MER	1				
vragen/informatie	120	175	121	208	278

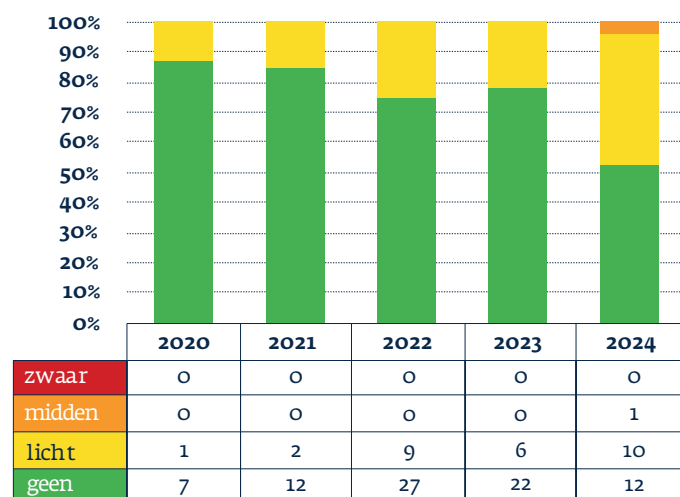
Toelichting

Er is meer veilig drinkwater nodig. In 2024 zijn we verder gegaan met het actualiseren van de lopende drinkwatervergunningen van Vitens. Intussen is de Europese regelgeving aangescherpt en zijn ook natuurvergunningen vereist. Naast de actualisatie worden enkele vergunningen aangepast om meer drinkwater te kunnen onttrekken. Dit zijn complexe processen, waarbij een zorgvuldige afweging wordt gemaakt tussen de investeringsbalans en voldoende zekerheid over de effecten van grotere onttrekkingen en infiltraties in de bodem. Door de complexiteit is er nog maar één afgehandeld. Er staan meerdere aanvragen open. De uitbreidingen zijn belangrijk om ervoor te zorgen dat de drinkwatervoorraden kunnen worden aangevuld, zoals afgesproken in het coalitieakkoord.

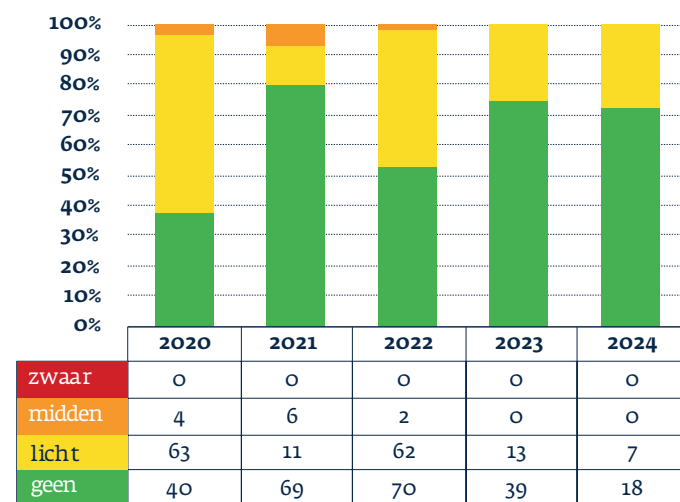
Tabel 20: toezicht grondwateronttrekkingen

	2024	2023	2022	2021	2020
industriële toepassing					
aantal fysieke controles	6	13	3	7	2
aantal administratieve controles	17	15	33	7	9
OBES					
aantal fysieke controles	13	15	6	4	17
aantal administratieve controles	12	37	126	105	182
drinkwater					
aantal fysieke controles	0	0	0	0	2
aantal administratieve controles	1	2	2	1	3

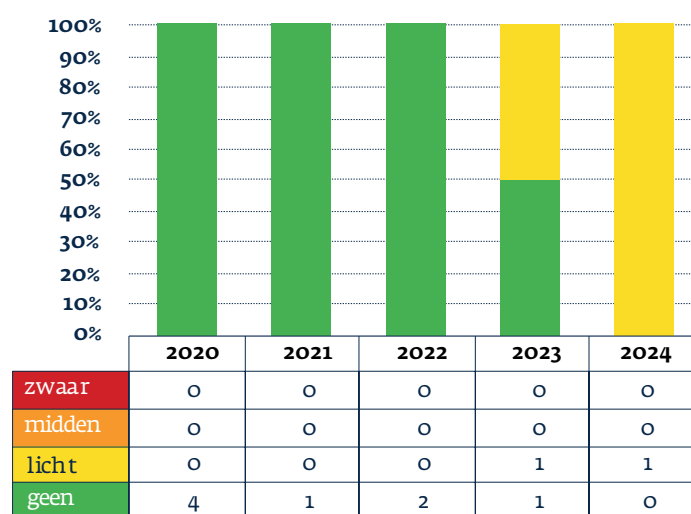
Figuur 4: naleefgedrag 2020 – 2024 industrie (aantal overtredingen)

Figuur 5: naleefgedrag 2020 – 2024 OBES (aantal overtredingen)

Figuur 6: naleefgedrag 2020 – 2024 drinkwater (aantal overtredingen)

Toelichting

De vergunningen voor met activiteit industrie zijn in voorgaande jaren ambtshalve gewijzigd. Hierdoor zijn voor circa 20 vergunningen (bedrijven) extra monitoringsvoorschriften opgenomen. Het controleren van deze voorschriften is tijdrovend, waardoor je voor het uitvoeren van een dergelijke controle structureel meer tijd nodig hebt. Verder hebben er werkzaamheden plaatsgevonden voor het verbeteren en automatiseren van onze processen en datakwaliteit (Basisregistratie Ondergronden).

Motie 87

In december 2021 hebben Provinciale Staten in het kader van het Regionaal Waterprogramma 2021 – 2017 motie 21M87 aangenomen om te zorgen voor waterbesparing bij industriële grondwateronttrekkingen. In 2024 hebben we gekeken welke ruimte in de vergunningen niet wordt gebruikt (zie bijlage 2) en hebben we de grootste industriële grondwateronttrekkingen geselecteerd om in 2025 het proces tot intrekking op te starten.

7.4 Luchtvaart

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om luchthavenbesluiten (LHB) en luchthavenregelingen (LHR) vast te stellen, en om ontheffingen te verlenen voor tijdelijk en uitzonderlijk gebruik (TUG) van een terrein dat geen luchthaven is.

Tabel 21: vergunningverlening luchtvaart

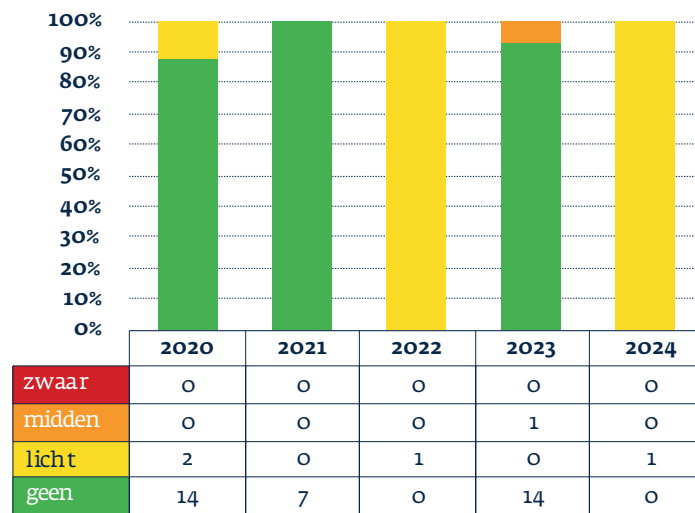
	afgehandeld 2024 (% binnen de termijn)	2023	2022	2021	2020
TUG-ontheffingen	37 (87%)	33	31	35	24
LHB	1	1	0	0	0
LHR	0	1	0	1	0
vragen/informatie	101	94	51	53	100

Toelichting

Er is een wijzigingsbesluit voor het luchthavenbesluit Teuge genomen.

	2024	2023	2022	2021	2020
aantal fysieke controles	1	1	1	4	6
aantal administratieve controles	0	14	0	3	12

Figuur 7: naleefgedrag 2020 – 2024 luchtvaart (aantal overtredingen)

Toelichting

Hier zijn geen bijzonderheden te vermelden.

8 Kerntaak milieu, energie en klimaat

8.1 Complexe bedrijven

Bedrijfsactiviteiten kunnen effect hebben op de leefomgeving, bijvoorbeeld door de uitstoot van schadelijke stoffen in de lucht, geur, geluid, afval, energieverbruik, externe veiligheid en bodemverontreiniging. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd gezag voor complexe bedrijven, waar meerdere van bovenstaande aspecten tegelijk spelen.

Het programma Samen Sterker is in 2023 afgerond, de werkzaamheden zijn zo goed als mogelijk teruggebracht naar het reguliere werkplan. Met het programma zijn goede resultaten geboekt op de kwaliteit van de uitvoering, informatie- en kennisuitwisseling en samenwerking.

8.1.1 Vergunningverlening complexe bedrijven

In deze paragraaf lichten we de stand van zaken rond de vergunningverlening door de ODRN toe, inclusief aandachtspunten die hier invloed op hebben. We willen door goede samenwerking vergunningen verlenen waarbij we bij de beoordeling alles meewegen (integraal), waarin de actuele wet- en regelgeving is verwerkt en die handhaafbaar zijn. Dit schept structurele voorwaarden voor een houdbare, duurzame aanpak. Tegelijk proberen we onze achterstanden weg te werken.

In december 2023 was er een piek in het aantal aanvragen, met name voor BRIKS-activiteiten. Het aantal aanvragen was in 2024 minder dan voorgaande jaren. Daardoor zijn er ook minder vooroverleggen geweest dan voorgaande jaren. Wellicht dat vanwege de invoering van de Omgevingswet en de onbekendheid met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en daarnaast de invoering van milieuleges, de bedrijven minder aanvragen indienen. Wijzigingen moeten ook met een vergunning worden geregeld. Dit kan niet meer met een melding. Als dit een duidelijke trend blijft, zou dit signaal moeten worden onderzocht.

Het is onvoldoende gelukt om de lopende aanvragen binnen de wettelijke proceduretijd af te ronden. Ook de aanvragen die na 1 januari zijn ingediend hebben over het algemeen een wat langere doorlooptijd. Dit is in de KPI's terug te zien en we verwachten dat de behandeltijd in 2025 korter wordt, omdat er dan meer ervaring is onder de Omgevingswet.

In onderstaande tabel staat hoeveel procedures en vooroverleggen de ODRN in 2024 afrondde.

Tabel 23: behandelde activiteiten ODRN 2024

	Milieu inclusief Seveso	BRIKS incl seveso	Totaal
activiteiten procedures incl. ambtshalve wijzigen	97	253	350
meldingen en informatieplichten	68	112	180
actualisatietoetsen	21		21

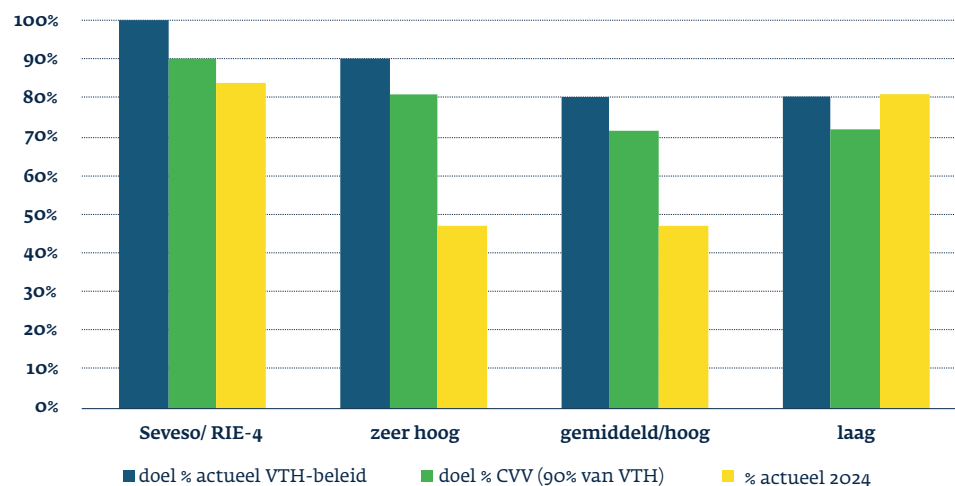
	Milieu inclusief Seveso	BRIKS incl seveso	Totaal
m.e.r.-beoordeling en -beoordelingsbesluit	21	0	21
goedkeuringsbesluiten	17		17
vooroverleg	39	14	53
ontheffingen besluit stortplaatsen	26	-	26

Vergunningprocedures betreft milieu- en bouw aanvragen, mba's en omgevingsplanactiviteiten, voor zowel milieu als BRIKS. De aantallen die hier genoemd zijn, zijn niet de aantallen genomen besluiten op aanvraag, maar het totaal aantal zaken dat is afgerond in 2024. In de aantallen zijn ook de afgebroken zaken opgenomen. Veel van de in 2024 afgeronde vergunningaanvragen zijn ingediend voor invoering van de Omgevingswet. Vergunningprocedures bevatten vaak meerdere activiteiten, waarvoor 1 besluit wordt genomen. Het aantal besluiten zegt dus niet alles over het aantal activiteiten wat is aangevraagd.

Actualisatietoetsen en integrale actualisaties

In het programma Samen Sterker was het programmadoel 90% van de bestaande KPI's voor actuele vergunningen. Dat wil zeggen 84% voor Seveso/RIE-4, 81% voor zeer hoog, 72% voor gemiddeld/hoog en 72% voor laag. Ook dan blijkt echter dat de meeste doelen niet worden gehaald.

Figuur 8: actualiteit van de milieuvergunningen per risicocategorie in 2024 (% actueel van het aantal getoetste bedrijven)

Uit de figuur blijkt dat 3 van de 4 categorieën niet voldoen aan de KPI. Omdat de voortgang in 2023 niet liep zoals gewenst, heeft de ODRN voor 2024 een projectleider aangesteld om de voortgang van de actualisaties beter te bewaken en zo nodig te bepalen welke actualisaties voorrang krijgen, zodat de meest urgente actualisaties voorrang krijgen boven minder urgente actualisaties. Het houden van regie op het uitvoeren van actualisatietoetsen en het actualiseren van de vergunningen zal altijd nodig blijven.

Doordat actualisatietoetsen in het derde tertiaal van het jaar zijn afgerond, vinden de actualisaties niet in hetzelfde jaar plaats, waardoor de toetsing tot een verlaging van het percentage actuele vergunningen voor 2024 leidt. Door de invoering van de Omgevingswet en de daarbij behorende nieuwe wet- en regelgeving wordt sneller de conclusie getrokken dat een vergunning moet worden geactualiseerd.

Daarnaast is begin 2023 naar aanleiding van gewijzigde regelgeving (nieuwe BBT conclusies voor de afval- en foodsector) een grootschalige toetsing van alle bedrijven die binnen deze sectoren vallen uitgevoerd. Het gaat in totaal om 137 bedrijven die zijn getoetst. Hieruit is gebleken dat voor 95 bedrijven actualisatie nodig is. Inmiddels zijn circa 40 van de actualisaties uitgevoerd. In 2024 is er voor gekozen om veel actualisaties mee te nemen in al lopende revisieprocedures, waarmee ook een overzichtelijk voorschriftenpakket wordt gemaakt. De ervaring leert echter dat revisieprocedures vaak tijdrovende procedures zijn (2-3 jaar) waarbij we voor een groot deel afhankelijk zijn van derden (tijdig aanleveren van gegevens en kwaliteit). Ook bij de ambtshalve wijzigingen zijn we deels afhankelijk van derden. Bij veel afval- en foodbedrijven hebben we een BBT-toets nodig die door het bedrijf moet worden aangeleverd en is vooroverleg over de ambtshalve wijziging wenselijk. Daar komt bij dat we niet of nauwelijks juridische mogelijkheden hebben om bij ambtshalve wijzigingen en revisieprocedures het tijdig aanleveren van gegevens 'af te dwingen'. Dit maakt dat een actualisatie, ook als deze onderdeel is van een procedure op aanvraag, lang duurt.

We willen in 2025 kritisch kijken naar de lopende revisies en overwegen of we een deel van de noodzakelijke actualisaties ambtshalve kunnen actualiseren. Daarnaast proberen we door de inzet van de 'fast lane' bij lopende revisies deze procedures te versnellen. Bij nieuwe actualisaties willen we kijken of we deze ambtshalve kunnen oppakken. Nadeel daarvan is dat er geen leges voor kunnen worden gevraagd, maar voordeel is dat een losse actualisatie geen invloed heeft op de KPI tijdigheid van de vergunningen.

Scherper aan de wind varen

In november 2023 is het project "scherper aan de wind" van start gegaan, waarmee we nieuw ingediende milieuvergunningaanvragen sneller willen afhandelen. Er zijn op hoofdlijnen afspraken gemaakt, onder andere over het vragen van aanvullingen en adviestertermijnen. Voor de toen (lang)lopende procedures is afgesproken dat we deze ook zo veel mogelijk volgens deze manier van werken zouden afhandelen, maar deze aanvragen konden vanwege wettelijke voorwaarden sowieso niet binnen de wettelijke termijnen afgehandeld worden.

Voor de aanvragen die vanaf november 2023 zijn ingediend, was de verwachting dat er meer aanvragen buiten behandeling zouden worden gelaten, maar in de praktijk is dit niet zo gemakkelijk. Deze nieuwe manier van werken vraagt een gedragsverandering en dat kost tijd. Het gaat er nu om consequent aandacht te blijven vragen voor de andere manier van werken en daar waar nodig te blijven interveniëren. De implementatie is in volle gang en vraagt het komende jaar continu aandacht. Regie op een andere manier van werken blijft belangrijk. We zien dat deze andere manier van werken meer ondersteund moet worden vanuit weekstarts, vanuit aanpassing in het systeem en vanuit een extra inzet door administratieve procesondersteuning. Hierop gaan we in 2025 vol inzetten, want we concluderen dat het ons in 2023 en 2024 nog onvoldoende is gelukt om de procedures te versnellen. Naast scherper aan de wind varen zien we overigens ook dat we in veel procedures afhankelijk van heel veel factoren waar we niet of zeer weinig invloed hebben. Ook dit bepaalt de tijdigheid van vergunningen.

Energie(besparing) in de vergunning en energiecontroles

Er zijn in 2024 door de ODRN geen nieuwe energieactualisaties opgepakt, vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dit is ook niet meer nodig, omdat dit via het Bal algemeen geregeld is. Alle geplande hercontroles voor energietoezicht bij Seveso-inrichtingen en andere complexe bedrijven zijn uitgevoerd. Meer informatie staat in het hoofdstuk Projecten en programma's.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) hebben schadelijke effecten op ons milieu en de leefomgeving. Het zijn stoffen die bijvoorbeeld kankerverwekkend zijn of de voortplanting kunnen beïnvloeden. Daarom willen we in Nederland de uitstoot verminderen. We zijn bezig om de situatie rond ZZS in Gelderland in kaart te brengen. Door toezicht zijn alle provinciale industriële inrichtingen benaderd om een vermijdings- en reductieplan (VRP) voor ZZS op te stellen en toe te sturen. Er is een plan opgesteld om helder te krijgen welke vermijdings- en reductieplannen (VRP's) van ZZS bij Seveso-inrichtingen moeten worden ingediend, waarna deze beoordeeld kunnen worden door toezicht. Zie hoofdstuk 10 Projecten en programma's voor uitgebreidere toelichting.

8.1.2 Programma Complexe Handhaving

Sinds 2020 wordt het toezicht bij de complexe bedrijven (behalve Seveso en RIE-4) programmatisch aangepakt door de ODRA. In 2024 hebben we onder andere het volgende gedaan om de kwaliteit van de uitvoering te verbeteren:

- Door de komst van de Omgevingswet zijn per 1 januari 2024 ongeveer 30 bedrijven overgegaan naar de gemeente als bevoegd gezag. Voor ongeveer 6 bedrijven werden GS het bevoegd gezag in plaats van de gemeente. Bij een deel van de bedrijven was “nazorg” nodig om een goede overdracht te regelen naar de gemeenten of de provincie, of te bepalen wie het bevoegd gezag is.
- De branche- en toezichtplannen zijn geactualiseerd en aangepast aan de Omgevingswet. De afgelopen jaren is geïnvesteerd in het actualiseren van branche- en toezichtplannen en het zorgen voor een gelijk speelveld bij bedrijven. In 2024 is extra aandacht besteed aan situaties waarbij door de Omgevingswet onduidelijk was hoe gehandeld kon of moest worden. Voorbeelden zijn bodem beschermende maatregelen en andere voorzieningen bij activiteiten uit het (oude) Activiteitenbesluit die nu niet meer gelden. Hiervoor was ook afstemming met vergunningverleners om een gelijke aanpak te houden.
- Verbeteren datakwaliteit dashboard: in 2021 ontwikkelden we een dashboard waarmee de voortgang van de uitvoering kan worden gevolgd en de relevante informatie over bedrijven wordt gedeeld. Het geautomatiseerd aanleveren van de benodigde informatie blijft een aandachtspunt.
- In 2023 is een interne kwaliteitsaudit uitgevoerd bij Programma Complexe Handhaving. Een aantal aspecten van de uitvoering is daarbij onder de loep genomen. De rapportage van de audit wast begin 2024 beschikbaar en er is in 2024 gewerkt aan de nodige verbeteracties.
- Voorbereidingen toezicht met drones: medio 2023 verleende de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) een exploitatievergunning aan Omgevingsdienst NL (ODNL). De beheersorganisatie Drones van ODNL is ingericht en er is een convenant ondertekend. In 2024 is geëxperimenteerd met de inzet van drones bij het toezicht, zijn de ervaringen uitgewisseld en is gewerkt aan de randvoorwaarden om het dronetoezicht gericht naast en eventueel in plaats van het ‘reguliere’ toezicht in te zetten. Zie ook paragraaf 10.1.
- Bijna alle toezichthouders die toezicht houden bij de complexe bedrijven (m.u.v. Seveso) zijn vanaf 1 januari 2024 in dienst bij de ODRA of worden door de ODRA ingehuurd (kleine flexibele schil). Daarnaast maakt een tweetal toezichthouders dat in dienst is van de ODRN, deel uit van de pool.
- Het energietoezicht is uitgevoerd door toezichthouders met de daarvoor benodigde specialistische kennis. In 2024 was extra inzet nodig voor het uitvoeren van de hercontroles.
- De aansturing van het programma is gewijzigd: er is minder inzet voor programmamanagement.

Aandachtsbedrijven, regiebedrijven en Bedrijf in Beeld

Aandachtsbedrijven zijn bedrijven met een complexe problematiek die worden benaderd door een projectteam en projectleider. Sommige bedrijven met een specifieke problematiek of onderwerpen krijgen tijdelijk extra aandacht (regiebedrijven), onder andere om te voorkomen dat ze aandachtsbedrijven worden. Ook via Bedrijf in Beeld beoordelen we jaarlijks ongeveer 25 bedrijven met een light scan om een goed beeld te hebben en te houden van de situatie rond bedrijven. Een aantal accenten uit 2024:

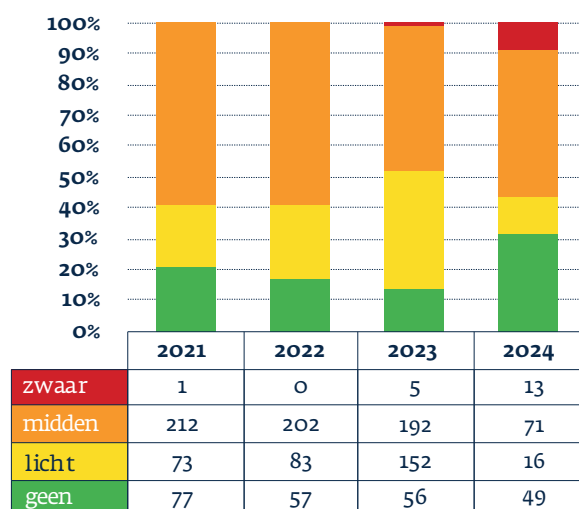
- Nazorg van de overdracht van 4 aandachtsbedrijven naar gemeenten, vanwege verandering van het bevoegd gezag onder de Omgevingswet. Naast informatie-overdracht zijn in het kader van het overgangsrecht handhavingprocedures afgerond.
- Er waren in 2024 14 regiebedrijven en 2 Seveso-regiebedrijven.
- In 2024 zijn er 3 omgevingsscans uitgevoerd (waaronder 1 Seveso). Dit is een uitgebreide, integrale analyse door de ODRA en ODRN van de situatie rond een bedrijf, waarna een voorstel wordt gedaan om het bedrijf wel of niet als aandachtsbedrijf aan te merken. Er is in 2024 1 aandachtsbedrijf bij gekomen, en 1 bedrijf is afgeschaald. In totaal waren er eind 2024 19 aandachtsbedrijven.
- In 2024 bekeken we 22 bedrijven via Bedrijf in Beeld, waarbij bij 19 bedrijven de reguliere aanpak voldoende bleek.

Tabel 24: aantal bedrijven en uitgevoerde controles (inclusief Seveso) 2020 – 2024

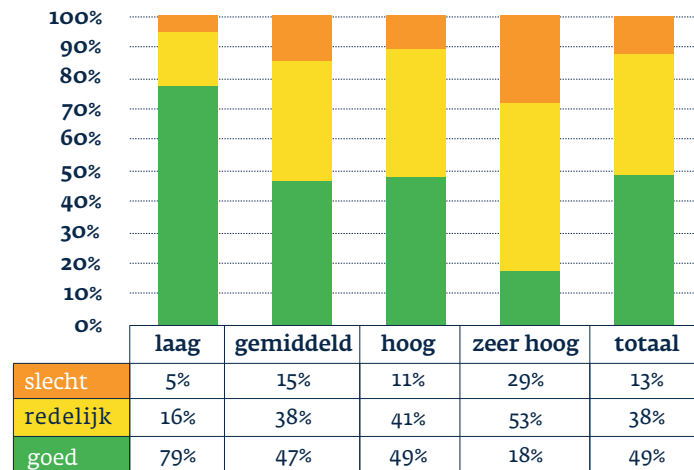
	2024	2023	2022	2021	2020
Aantal bedrijven op 1 januari	214	224	224	217	214
preventieve complexe milieucontroles	376	407	434	431	451
gemiddeld aantal controles per bedrijf	1,8	1,8	2,0	2,0	2,1

Resultaten doelstellingen naleving

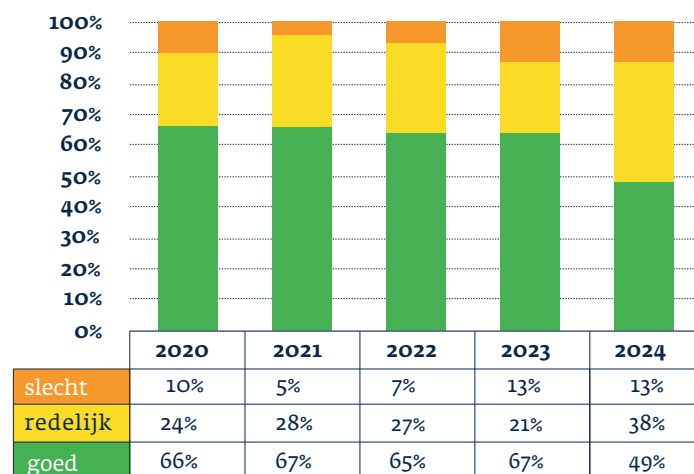
Figuur 9: naleving complexe bedrijven 2021 tot en met 2023 (aantallen bedrijven met overtredingen) exclusief Seveso

Figuur 10: percentage bedrijven dat goed, redelijk of slecht scoort per risicocategorie (exclusief Seveso)

Figuur 11: percentage bedrijven (exclusief Seveso) dat goed, redelijk of slecht scoort per jaar 2020 – 2024

Toelichting

De afgelopen jaren hebben we de naleefdoelen voor de hogere risicocategorieën niet gehaald. Dit komt onder andere door gerichte controles op risicovolle aspecten, waarbij de bedrijven in de hoogste risicocategorie de meeste aandacht krijgen. Je kunt zeggen dat het toezicht succesvol is: we stellen overtredingen vast. Vaak worden die na een waarschuwing opgeheven. Bedrijven zijn niet altijd in staat om binnen de gestelde termijnen overtredingen op te heffen. Dan treden we op. We berekenen de KPI-naleefgedrag over een periode van 2 jaar. Vanaf 2024 hebben we bij de berekening meer rekening gehouden met de ernst van de overtredingen.

Ketentoezicht: coördinatie en bewaking opvolging

Ketentoezicht is toezicht op een 'keten' van handelingen (van verschillende bedrijven) die samen invloed hebben op het milieu. Het gaat hier bijvoorbeeld om afvalstoffenketens. Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) coördineert het programma ketentoezicht binnen het Gelders Stelsel van omgevingsdiensten. Daarnaast heeft iedere omgevingsdienst capaciteit om ketentoezichtprojecten op te pakken. Het is belangrijk om kennis en ervaring uit de keten(projecten) en bij individuele bedrijven goed op elkaar af te stemmen. Dit heeft de afgelopen jaren extra aandacht en inzet gekregen. Daarnaast is er extra inzet geweest op het opvolgen van adviezen vanuit het ketentoezicht voor het toezicht bij individuele bedrijven.

Door afvalspecialisten van de ODRA worden per bedrijf analyses uitgevoerd van de in- en uitgaande afvalstromen en potentiële risico's bij de bedrijven. De ODRA werkt samen met de ODRN aan een handleiding voor het beoordelen van het acceptatie- en verwerkingsbeleid en Administratie Organisatie en Interne Controle van afval- en recyclingbedrijven. Hiermee wordt een verdere kwaliteitsborging bij de beoordeling van deze documenten in Gelderland beoogd. Vergunningverlening toetst hiermee op dit punt op volledigheid en consistentie bij aanvragen voor een milieuvergunning. Toezicht en handhaving toets hiermee op het gewenste detailniveau.

Specialistische controles/branchegericht toezicht

Bij de complexe bedrijven besteden we bij het toezicht extra aandacht aan een aantal onderwerpen via een deelprogramma, of via overleg met specialisten.

Met hen maken we afspraken via de branchegerichte aanpak:

- de meet- en registratiesystemen van bedrijven; afstemming met de metingen via een advies van specialisten van het cluster Meten & Advies van de ODRA;
- de meldingen die afvalbedrijven moeten doen bij het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA);
- controles van de bestaande bouw en het bestemmingsplan (bouwen en ruimtelijke ordening (RO)).

Bij toezicht op bestaande bouw worden overtredingen geconstateerd zoals op het gebied van brandveiligheid en illegale bouw. Seveso-inrichtingen en RIE-4-bedrijven worden elke 3 jaar gecontroleerd. Bij de overige complexe bedrijven is in 2022 een nieuwe risico-inschatting gedaan met een aangepaste frequentie. Bij de planning is ook rekening gehouden met het feit dat hercontroles en handavingsstappen extra inzet vragen van de betrokken bouwtoezichthouders. Gezien de overtredingen die worden geconstateerd, blijft het nodig extra aandacht te besteden aan de controles bestaande bouw.

8.1.3 Seveso en RIE-4

Als een van de zes landelijke Seveso-omgevingsdiensten heeft de ODRN een speciale verantwoordelijkheid voor grote risicovolle bedrijven in de provincie Gelderland. Het gaat om Seveso-inrichtingen en bedrijven die vallen onder categorie 4 van Bijlage 1 van de Richtlijn industriële emissies (RIE-4). Seveso-inrichtingen zijn bedrijven die met relatief grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken (ingedeeld in lage en hoge drempel afhankelijk van de hoeveelheid gevaarlijke stoffen).

De vergunningverlening van Seveso-inrichtingen en RIE-4-bedrijven verschilt niet van de vergunningverlening van andere complexe bedrijven. Wel is het onderdeel omgevingsveiligheid een zeer belangrijk onderwerp. In deze paragraaf wordt een aantal specifieke onderwerpen voor Seveso-inrichtingen uitgelicht.

Nieuwe Seveso-inrichtingen

Elk jaar zijn er wijzigingen in het aantal Seveso-inrichtingen of RIE-4-bedrijven. In 2024 is gewerkt aan 3 nieuwe inrichtingen: 2 nieuwe in oprichting en 1 vanwege de verandering van de hoeveelheid gevaarlijke stoffen waardoor dit bedrijf onder de Seveso-richtlijn valt. Deze laatste wordt door de ODR overgedragen naar de ODRN. Bij alle nieuwe inrichtingen zijn gesprekken geweest en/of bezoeken geweest. Bij 1 bedrijf is het gesprek gaande over bedrijfsbeëindiging.

Seveso-inspecties en milieucontroles bij Seveso-inrichtingen en RIE-4-bedrijven

Elke Seveso-inrichting krijgt jaarlijks minstens 1 Seveso-inspectie. Daarnaast wordt voor elke Seveso-inrichting en elke RIE-4-bedrijf een milieucontrole ingepland. Van de 37 geplande milieucontroles zijn er 6 niet uitgevoerd vanwege de beperkte personeelscapaciteit, de toenemende inzet voor handhavingstrajecten en de invoering van de Omgevingswet. Dit betekent dat niet alle milieuaspecten per bedrijf worden geïnspecteerd en de toezichtfrequentie zoals gesteld in het UHS niet wordt gehaald.

Er is een gesprek gaande om het kengetal te verhogen en ook worden junior medewerkers opgeleid om de capaciteit te verhogen. In 2026 zal dit beter op orde zijn. De milieu-inspecteur weegt op basis van het risicoprofiel van het bedrijf (en de indeling op basis van de risicomethodiek) af welke milieuaspecten niet worden gecontroleerd. Op basis van de ervaring van de milieu-inspecteur heeft deze een keuze gemaakt om bepaalde bedrijven niet te bezoeken (laag risico, weinig aan de hand enzovoort) en zijn capaciteit in te zetten op de bedrijven met een ander risicoprofiel. Het opstellen en actualiseren van de toezichtplannen op basis van de landelijke risicomethodiek (TZ1 project) van de Seveso-inrichtingen/RIE-4-bedrijven is in 2023 door de milieu-inspecteurs uitgevoerd. Deze zijn up-to-date, maar wel dynamisch gezien mogelijke wijzigingen bij bedrijven. Aanpassing zal dus met een bepaalde frequentie (elke 3 jaar) moeten gebeuren om actueel te blijven.

Tabel 25: overzicht controles Seveso-inrichtingen

	2024	2023	2022	2021
% Seveso-inrichtingen dat gecontroleerd is (Seveso-Oost)	100%	100%	100%	100%
aantal Seveso-inspecties Gelderland	43	40	42	51
aantal hercontroles Seveso	6	3	2	8
reguliere milieucontroles	31	55	60	43
hercontroles reguliere milieucontroles	6	52	41	39

Tabel 26: naleefgedrag (aantal controles en hercontroles zonder overtredingen)

Seveso-inspecties	84% van de 43 inspecties
milieucontroles	71% van de 37 controles

Regiebedrijven en zorgbedrijven

Bij bedrijven met specifieke problematiek zetten we extra regie in. Het behandelteam wordt dan uitgebreid met onder andere een projectleider. De projectleider stelt een projectplan op en zorgt voor het proactief werken aan oplossingen. In 2024 hadden we twee regiebedrijven. Een bedrijf kan onder de landelijke vastgestelde Seveso-werkwijze voor zorgbedrijven komen te vallen als het de Seveso-regels structureel onvoldoende naleeft en het inspectieteam verwacht dat de gebruikelijke interventie onvoldoende verbetering oplevert. In 2024 hadden we drie zorgbedrijven.

Programma Seveso Oost

Dit programma betreft de samenwerking van de ODRN met regiopartners Nederlandse Arbeidsinspectie, veiligheidsregio's en waterschappen met betrekking tot het uitvoeren van Seveso-inspecties. In het regionaal managementoverleg (voorgezeten door de programmamanager Seveso ODRN) worden met deze partijen de planning, problemen van bedrijven, de zorgnotities van zorgbedrijven, wijziging methodieken van toezicht, aandachtspunten toezicht (focuspunten) en handhaving besproken. De planning van de Seveso-inspecties wordt tijdens een planningsdag in oktober met de collegadiensten bepaald.

Nieuwe aanpak toezichtplannen

In 2024 zijn de toezichtplannen niet geheel geactualiseerd, maar deze zijn in 2023 up-to-date gemaakt. In 2024 is de beschikbare capaciteit van Seveso- en milieu-inspecteurs ingezet voor het uitvoeren van de benodigde inspecties.

Landelijke programma's

Wij dragen bij aan verschillende landelijke activiteiten die zijn afgesproken in de Meerjaren Afspraak 6 Seveso-OD's (MJA) en het Meerjarenprogramma Versterking Omgevingsveiligheid Seveso (MVO Cluster 1) en Seveso-plus. In het landelijke programma hebben we onder andere meegewerkt aan de volgende onderdelen:

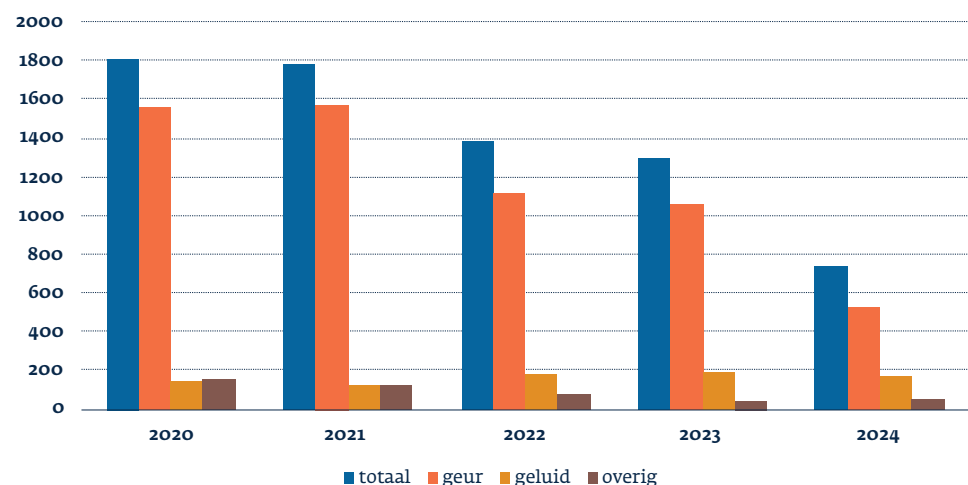
- Analyse ongewone voorvallen: dit project is afgerond en ruim binnen begroting gebleven. Het verslag van het project levert diverse aanbevelingen op. De vervolgacties worden opgepakt en in 2025 uit dit project gefinancierd. We maken jaarlijks een analyse van de ongewone voorvallen. We verbeteren de uniformiteit en kwaliteit van meldingen zodat we in de toekomst beter vergelijkbaar kunnen analyseren.
- Altijd Actuele Digitale Vergunning: het landelijke project Altijd Actuele Digitale vergunning (AADV) heeft een behoorlijke vertraging opgelopen. We zijn hierbij afhankelijk van externe partijen.
- Financiële zekerheidsstelling: het Omgevingsbesluit bevat regels voor het bevoegd gezag over het in omgevingsvergunningen opnemen van voorschriften over financiële zekerheid bij majeure risico bedrijven. Het stellen van een financiële zekerheid is wenselijk om de overheid (maatschappij) te beschermen tegen de financiële milieuschade bij faillissement bij bedrijven (onder andere bodemvervuiling en opruimen van afval). Er heeft afstemming plaatsgevonden met onder andere opdrachtgevers, juristen en vergunningverleners over de criteria op basis waarvan bedrijven worden geselecteerd om financiële zekerheid op te nemen in de vergunning. Bij voorkeur kiezen we voor een Seveso-inrichting die een uitgebreide vergunning aanvraagt. Op dit moment zijn nog geen aanvragen onder de Omgevingswet binnengekomen. Het voorstel is om een tweede pilotjaar te starten in 2025 zodat de kennis en ervaring op financiële zekerheid verder wordt vergroot en we meer zicht krijgen op de capaciteit die nodig is voor een actualisatie van een vergunning, de doorlooptijd van het proces en de hoogte van de gestelde bedragen bij bedrijven.
- Handleiding zorgbedrijven: er is een nieuwe handleiding zorgbedrijven gepubliceerd. Deze handleiding levert criteria voor de Seveso-inspectieteams om te bepalen of een bedrijf een zorgstatus krijgt (zogenaamde zorgnotities). Ook zijn criteria opgenomen voor het afschalen van de zorgstatus naar regulier toezicht.
- In werkgroepen over de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (een serie richtlijnen over de veilige opslag van gevaarlijke stoffen en bijbehorende activiteiten) bespreken specialisten op de inhoud casuïstiek waardoor afstemming, uniforme interpretatie en kennisuitwisseling plaatsvindt. Juist op deze hoog specialistische inhoud is dit van belang.
- Uniforme aanpak ZZS: in dit project zijn knelpunten in de uitvoering van vergunningverlening aangepakt en is bijvoorbeeld gezorgd voor implementatie in de landelijke vergunningvoorschriften. Er is gewerkt aan een uniforme en effectieve aanpak van ZZS met verbeterde samenwerking en afstemming tussen verschillende partners. Het project is inmiddels grotendeels ingebed in de structuur van ODNL.

- **Uniforme Opdrachtverstrekking:** in 2024 zijn we gestart met het werken aan een gezamenlijke basis voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. We hebben alle zes een opdracht van onze provincies. Een zoveel mogelijk gelijke basisopdracht, zorgt voor een uniforme uitvoering.
- **Programmatisch actualiseren:** in 2024 hebben we gewerkt aan een update van de systematiek voor het actualiseren zodat deze aansluit bij de Omgevingswet en nieuwe wet- en regelgeving.
- **Maatwerkaanpak verduurzaming industrie:** dit onderwerp is opgepakt in een overlegvorm met managers vergunningverlening, ministeries en IPO en er is een projectplan opgesteld voor werken in de expertpool en het versneld vergunnen in casusteams. In de expertpool gaan specialisten van de zes Seveso-omgevingsdiensten kennis en ervaring uitwisselen op onderwerpen in de energietransitie, zoals waterstof, ammoniak en methanol.
- **Identificatiemethodiek klimaatverandering en Seveso-inrichtingen:** bij dit project is de impact van klimaatverandering op Seveso-inrichtingen onderzocht en zijn manieren ontwikkeld om risico's beter te identificeren en beheren. Voor piekbuien en overstromingen blijkt het mogelijk om de risicobeoordelingsmethodiek van het bedrijf aan de waterrisicoprofielen uit de klimaatatlas te koppelen. Hieraan aandacht besteden vanuit toezicht helpt bij een proactieve benadering van toekomstige risico's.
- **De veelheid van onderwerpen die bij de vergunning van Seveso-inrichtingen moeten worden geïmplementeerd** vraagt om een gezamenlijke strategie en een plan van aanpak van de Seveso-omgevingsdiensten. Het is belangrijk om samen tot een eensgezinde prioritering te komen. We werken alsof we één organisatie zijn. In 2025 wordt een traject gestart om gezamenlijk een strategische prioritering vast te stellen om de vergunningverlening van daaruit in de uitvoerings-cyclus op te nemen.

8.1.4 Overlast door complexe bedrijven

Bedrijfsactiviteiten kunnen overlast geven voor omwonenden of naastgelegen bedrijven. Soms ontstaat de overlast door overtredingen door het bedrijf. Dan treden we op. Het komt regelmatig voor dat niet direct duidelijk is of er sprake is van overtredingen of door welke bedrijfsactiviteiten en processen de overlast wordt veroorzaakt. Metingen en nader onderzoek door het bedrijf of door ons kunnen nodig zijn om inzicht te krijgen.

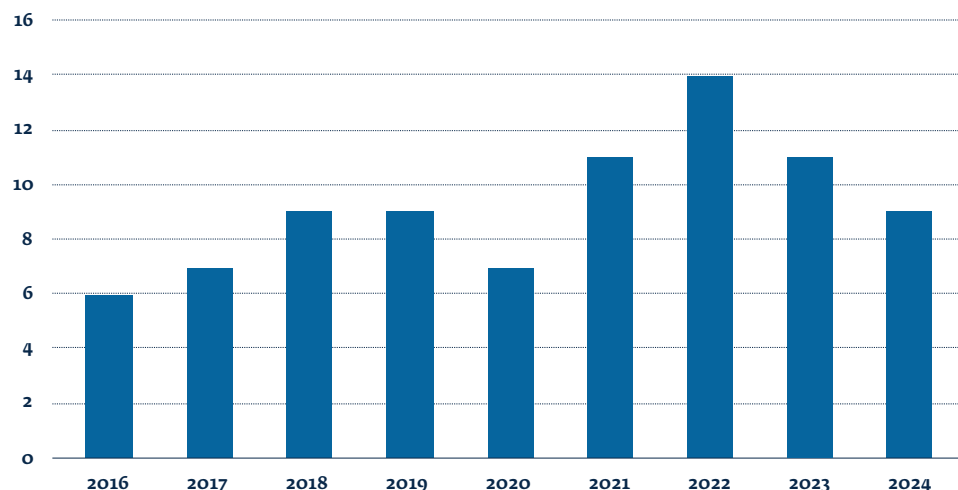
Figuur 12: aantal klachten 2020 – 2024 per milieuaspect

Toelichting

Al jaren is geuroverlast de belangrijkste reden van klachten van bewoners in de buurt van complexe bedrijven. Het totale aantal klachten (717 in 2024) dat over deze bedrijven binnenkomt is het afgelopen jaar verminderd. Een aantal bedrijven waarover veel klachten binnenkwamen heeft voorzieningen getroffen (al dan niet na handhavend optreden) waardoor de overlastklachten aanzienlijk zijn gedaald. Er waren in 2024 9 bedrijven waarover meer dan 20 klachten binnen kwamen.

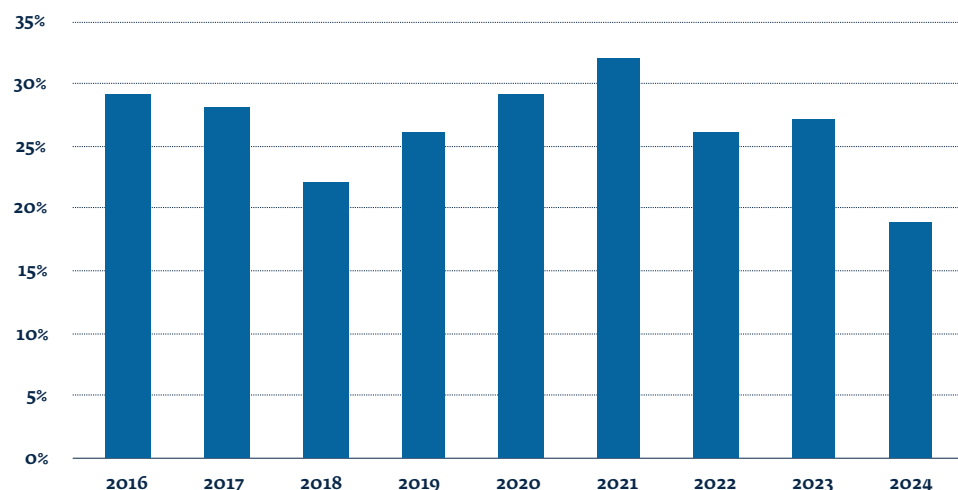
Figuur 13: aantal bedrijven met meer dan 20 klachten 2016 – 2024

Toelichting

Het aantal bedrijven waarover meer dan 20 klachtmeldingen werd gedaan, is redelijk vergelijkbaar met de voorgaande jaren. Ook het percentage bedrijven waarover 1 of meer klachten werden gemeld is constant, zoals in de onderstaande figuur is te zien. De afname in 2024 wordt mede veroorzaakt doordat bij een aantal diervoederbedrijven die overlast gaven de gemeente het bevoegd gezag is geworden.

Figuur 14: percentage bedrijven met meldingen van overlast 2016 – 2024

8.2 Ontgrondingen

De activiteiten op ontgrondingen is gericht op het toetsen van alle belangen die voortkomen uit een ontgroning/afgraving. Ook voeren we het provinciaal ontgrondingenbeleid bij zand- en kleiwinningen uit (vastgelegd in het Beleidsplan zand- en kleiwinning Gelderland, 6 december 2006).

Tabel 27: vergunningverlening Ontgrondingenwet

	afgehandeld 2024 (% binnen de termijn)	2023	2022	2021	2020
Vergunningaanvraag	15 (27%)	13	18	25	17
Meldingen	31	20	28	35	31
m.e.r.-beoordeling	5	3	7	4	10
besluiten coördinatie	0	0	0	2	1
vragen/informatie	49	37	64	53	40

Toelichting

De maatschappij heeft behoefte aan grondstoffen zoals zand, klei en grind om aan bijvoorbeeld de woningbouwopgave te kunnen voldoen. In 2024 hebben we aanvragen behandeld voor nieuwe ontgrondingslocaties of uitbreiding van bestaande locaties. Omdat deze locaties vaak groot zijn en de gevolgen voor de omgeving niet kunnen worden teruggedraaid, gaat het om intensieve trajecten met een lange doorlooptijd. We merken dat de situaties steeds complexer worden en dat er meer behoefte ontstaat om duidelijke afspraken te maken.

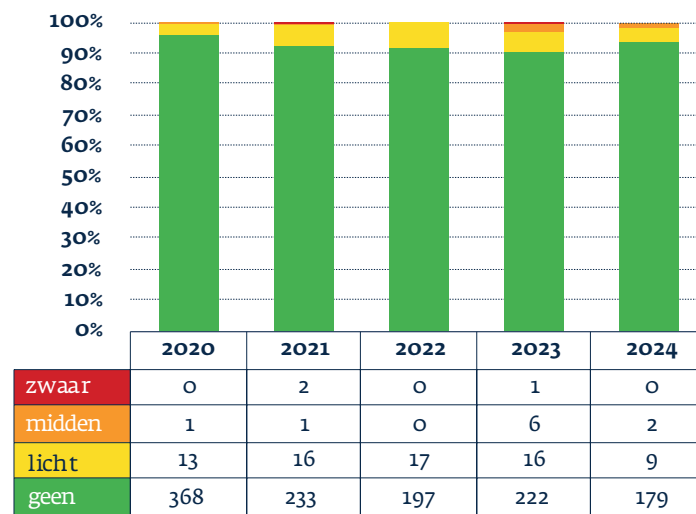
Tabel 28: toezicht Ontgrondingenwet

	2024	2023	2022	2021	2020
aantal fysieke controles	141	164	156	182	280
aantal administratieve controles	49	81	59	76	139

Toelichting

Er zijn geen bijzonderheden te vermelden. Naast de fysieke- en administratieve controles, monitoren we ook veel gegevens zoals jaaropgave, peilingen, logboeken en beheerplannen. Deze worden wel beoordeeld maar vallen niet onder de aantallen van controles.

Figuur 15: naleefgedrag 2020 – 2024 Ontgrondingenwet (aantal overtredingen)

8.3 Bodemsanering

Onder de Omgevingswet zijn gemeenten het bevoegd gezag voor een groot deel van de bodemsaneringen. Voor een aantal (overgang)situaties is de provincie nog wel bevoegd gezag. Het gaat daarbij om verontreinigingen waarvoor de provincie het bevoegd gezag was en waarbij de sanering nog niet is afgerond (hiervoor geldt overgangsrecht Wbb). De ODRA voert alle taken met betrekking tot overgangsrechtlocaties uit. Meldingen die voor 1 januari 2024 zijn ingediend, handelt de afdeling VTH af volgens de ‘oude’ Wet bodembescherming.

Tabel 29: vergunningverlening Wet bodembescherming

Wet bodembescherming/ producten VV	afgehandeld 2024	2023	2022	2021	2020
BUS-meldingen	45	345	235	408	386
nader onderzoek (NO) én Saneringsplan (SP)	0	27	24	27	23
wijziging SP	11	41	45	84	34
wijziging BUS	14	65	93	108	86
Artikel 28 lid 3 bemalingsplan	2	8	12	12	14
Artikel 13/41 Wbb	0	4	2	11	20
adviezen/informatie	676	909	518	1892	691
besluiten NO of SP	0	25	23	32	24
nazorgplan	0	0	1	0	0
Aanvraag nieuwe gevallen Artikel 13/27	0	5			

Tabel 30: bodemtoezichtactiviteiten door ODRA

	norm	2024	2023	2022	2021	2020
aantal meldingen bodemsanering	n.v.t.	188	442	307	400	425
aantal te controleren locaties	n.v.t.	185	280	280	366	413
aantal controles saneringen	n.v.t.	120	183	198	241	270
te beoordelen evaluatieverslagen bodem	n.v.t.	152	310	350	449	500
Beoordeelde evaluatieverslagen	n.v.t.	139	254	341	400	396
% bodemsaneringen dat is gecontroleerd	70%	65%	65%	71%	66%	65%
% evaluatieverslagen dat is beoordeeld	100%	91%	81%	98%	89%	79%

Toelichting

Bij het bodemtoezicht en het beoordelen van evaluatieverslagen is ook te zien dat het aantal afneemt doordat gemeenten voor meer taken het bevoegd gezag zijn geworden met de Omgevingswet. De complexiteit van de taken nam de afgelopen jaren toe. In 2024 zijn naast de genoemde aantallen 63 evaluatieverslagen beoordeeld uit het jaar daarvoor.

8.4 Speciale taak ODRN: hergebruik effluent

De EU-verordening met betrekking tot het gebruik van effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties (EU/2020/741) maakt het hergebruik van effluent afkomstig van rioolwaterzuiveringsinstallaties voor de irrigatie van landbouwgewassen mogelijk onder voorwaarden. Voor het aanbieden van dit effluent geldt een vergunningplicht. In 2024 handelde de ODRN aanvragen die zijn ingediend op basis van deze verordening af als regulier werk.

8.5 Storten buiten inrichtingen (Wet milieubeheer artikel 10.2)

De provincie controleert naar aanleiding van klachten en tijdens gebiedscontroles. In 2024 hebben we geen fysieke controles uitgevoerd.

8.6 Vuurwerkevenementen

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd gezag voor ontbrandingstoestemmingen en toezicht bij vuurwerkevenementen, en op grond van het Vuurwerkbesluit verantwoordelijk voor de coördinatie van de vuurwerktaken.

Tabel 31: activiteiten vuurwerk

	2024	2023	2022	2021	2020
toezicht melding en ontbranding vuurwerk uitgevoerd	105	110	116	33	23
% evenementen gecontroleerd	79,5%	73%	75%	70%	79% (28%)*
ontbrandingstoestemmingen vuurwerk	48	58	51	35	50
beoordelen meldingen	84+ 25 beoordelen schietlijst**	93 +30**	104	50	33
totaal aantal evenementen	132	151	155	85	83
klachten vuurwerk	6	6	5	4	3

* Het aantal evenementen dat door kon gaan was veel lager dan het aantal evenementen dat was aangevraagd of aangemeld.

** Een schietlijst geeft een overzicht van al het vuurwerk dat bij het evenement wordt afgeschoten.

Toelichting 2024

Het percentage gecontroleerde evenementen is stabiel rond de norm van 75% van de evenementen die we willen controleren. De meeste klachten over vuurwerk komen in het vierde kwartaal binnen omdat er dan veel illegaal vuurwerk wordt afgestoken. De vraag die dan regelmatig gesteld wordt is of het een legaal vuurwerkevenement betreft die bij ons bekend is.

Droogte kan extra afweging vragen omdat er mogelijk gevaar is van (natuur) brandgevaar. Door de (voorspelde) harde wind op 31 december 2024 waren er veel vragen bij de 8 vuurwerklocaties of het vuurwerk kon worden afgestoken. Een optie voor volgende jaren is om bij dergelijke locaties de vuurwerkafstekers om een alternatieve datum te vragen als het vuurwerk door de harde wind niet rond middernacht kan worden afgestoken.

De volgende coördinatietaken zijn opgepakt door de ODRA:

- Deelname aan de Landelijke Werkgroep Vuurwerkcoördinatoren, waarin de Politie, Brandweer, ILT, omgevingsdiensten en Rijkswaterstaat zijn vertegenwoordigd.
- Lokaal ad hoc afstemming met de brandweer over de droogte en natuurbrandgevaar.
- Bijhouden van een lijst van alle vuurwerkopslagen in de Provincie Gelderland en het delen van deze lijst met brandweer, politie en ILT.
- Afstemming met de afdeling activiteiten die de Natuur betreffen m.b.t. de gebieds- en soortenbescherming.
- Namens de provincies deelnemen aan de werkgroep van de ILT over de wijziging van de ministeriele regeling bedrijfsmatig tot ontbranding brengen van vuurwerk.
- Deelname aan het college van (vuurwerk)deskundigen Hobeon SKO (KIWA) namens de provincies.

8.7 Stiltegebieden

In de Omgevingsverordening zijn stiltegebieden aangewezen. In het Actieplan geluid 2024-2028 is het beleid voor stiltegebieden een verplicht onderdeel. Dit is in 2024 vastgesteld. In delen van onze stiltegebieden is er geluid van verschillende bronnen. Op de kaart is te zien waar sprake is van 40 decibel geluid of meer in deze stiltegebieden. Wij houden hier toezicht op basis van klachten en meldingen. Dit is in 2024 niet voorgekomen.

8.8 Overige taken ODRA en ODRN

8.8.1 Team Meten & Advies

Tabel 32: uitgevoerde activiteiten Team Meten & Advies voor provincie Gelderland

	2024	2023	2022	2021	2020
Emissiemetingen	34	35	35	28	23
Geluidmetingen*	1	3	14	16	19
Monsternemingen	1	1	2	0	2
Advisering/beoordeling	75	78	70	95	82
Luchtkwaliteitsmetingen	4	4	5	7	5

*Geluidmetingen worden sinds 1 oktober 2022 verzorgd door team Toezicht Bedrijven en Leefomgeving. Het aantal vermelde metingen heeft betrekking op metingen van trilling.

Tabel 33: resultaten milieumetingen

	norm	2024	2023	2022	2021	2020
% van de metingen conform de van toepassing zijnde werkvoorschriften	90%	97% ¹⁾	100%	100%	100%	100%
% van de conceptrapporten milieumetingen binnen een termijn van 2 weken na binnenkomst van de analyseresultaten	80%	75% ²⁾	80%	80%	80%	79%
% uitvoeren jaarplan milieumetingen*	90%	87%	99%	97%	97%	99%

*Uitvoering jaarplan op basis van begrote versus gerealiseerde producten. De realisatie op basis van de uren bedroeg 100%.

Toelichting

- 1 Een meting werd uiteindelijk niet gerapporteerd, omdat bij het uitwerken van de meetresultaten niet aan de kwaliteitseisen werd voldaan.
- 2 De termijn om binnen 2 weken na binnenkomst van de analyseresultaten de conceptrapporten af te hebben, wordt niet altijd gehaald. Gestuurd wordt op het uitvoeren van metingen, waardoor er niet altijd voldoende ruimte in de agenda's is om het rapport af te ronden. Daarnaast gelden door invoering van de Omgevingswet en het Bal andere eisen voor toetsing van meetresultaten uit metingen. Het aanpassen van rekenbestanden op deze wetswijzigingen heeft extra tijd gekost. Overigens werd in 35% van de metingen een overschrijding van emissiegrenswaarden vastgesteld en is er een handhavingsbrief uitgegaan.

8.8.2 Niet-UH-taken ODRA en ODRN

Naast de UH-taken voeren ODRA en ODRN ook taken uit voor verschillende provinciale programma's. Het gaat om activiteiten waarvoor zij de kennis en expertise in huis hebben. De ODRA en ODRN geven vanuit verschillende inhoudelijke disciplines advies. Zo adviseren de waterspecialisten van de ODRN de provincie in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) in 2027. Het cluster Meten & Advies van ODRA voert metingen uit van de luchtkwaliteit langs wegen. Voor het programma Gezonde en Veilige Leefomgeving heeft de ODRN een belangrijke rol in beleids-ondersteuning met betrekking tot onderwerpen als luchtkwaliteit, geur, het Schone Lucht Akkoord en het actieplan Geluid.

9 Kerntaak vitaal platteland, natuurbeheer en ontwikkeling natuurgebieden

9.1 Stikstof en Natura 2000-gebieden (gebiedsbescherming)

De provincie werkt samen met partners aan het behoud en de ontwikkeling van de Natura 2000-gebieden. Dit is ook vastgelegd in de beheerplannen. De provincie en ODRA (met de andere Gelderse omgevingsdiensten) overleggen over het natuurtoezicht op stikstof bij bedrijven waarvoor gemeenten Wabo-bevoegd gezag zijn en waarbij Gedeputeerde Staten Wabo-bevoegd gezag zijn (provinciale complexe bedrijven). Afstemming van het milieu- en natuur-/stikstoftoezicht en toezicht houden door de omgevingsdiensten waren de afgelopen jaren belangrijke aandachtspunten.

Tabel 34: vergunningverlening gebiedsbescherming

gebieden	afgehandeld 2024 (% binnen de termijn)	2023	2022	2021	2020
aanvragen gebiedsbescherming	186 (19%)	131	291	489	322
vragen/informatie (totaal natuur)	1510	1309	984	1344	480

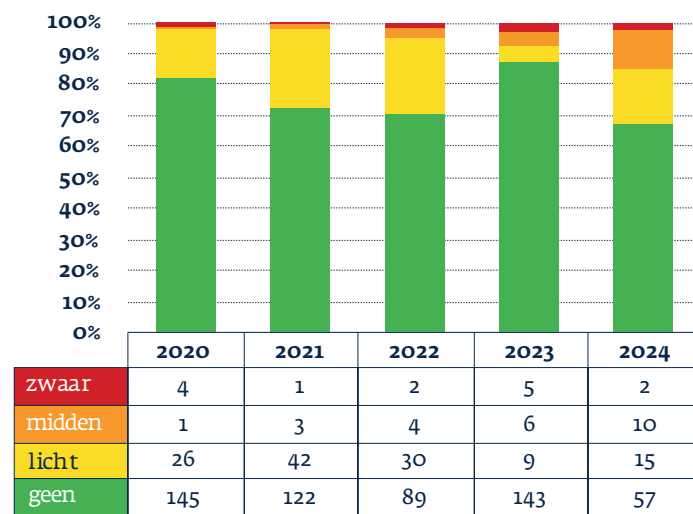
Toelichting

Het legaliseren van de PAS-melders blijft een moeizaam proces, net als het afhandelen van vergunningaanvragen. Er ontbreekt handelingsperspectief vanuit het Rijk. Waar het mogelijk was om besluiten te nemen, hebben we dat gedaan. Op 18 december 2024 heeft de Raad van State bepaald dat intern salderen met terugwerkende kracht vergunningplichtig is. Intern salderen was voorheen niet vergunningplichtig. Bij een aanvraag moet nu de additionaliteitstoets voor het hele project worden uitgevoerd. Dit heeft een grote impact op vergunningverlening. We verwachten dat de toestroom met aanvragen gaat toenemen.

Tabel 35: toezicht gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming	2024	2023	2022	2021	2020
aantal fysieke controles	78	155	104	159	157
aantal administratieve controles	6	8	16	16	41
Klachten/meldingen (totaal natuur)	651				

Figuur 16: naleefgedrag 2020 – 2024 gebiedsbescherming (aantal overtredingen)

Toelichting

Gebiedsbescherming gaat over activiteiten die effect hebben op Natura-2000 gebieden. We houden reactief toezicht op activiteiten die invloed hebben op Natura-2000 gebieden. Veel van dit toezicht wordt uitgevoerd door de ODRA.

9.2 Planten en dieren (soortenbescherming en faunabeheer)

Vrijstelling en spelregels voor soortenbescherming en faunabeheer (vooral bij ruimtelijke ingrepen) staan in de Omgevingsverordening. Daarnaast is een aantal spelregels voor ontheffingen vastgelegd in beleidsregels.

Tabel 36: vergunningverlening flora en fauna

Flora en fauna	afgehandeld 2024 (% binnen de termijn)	2023	2022	2021	2020
Aanvragen soorten	494 (14%)	209	189	36	44
Aanvragen faunabeheer	10 (75%)	6	5	10	11

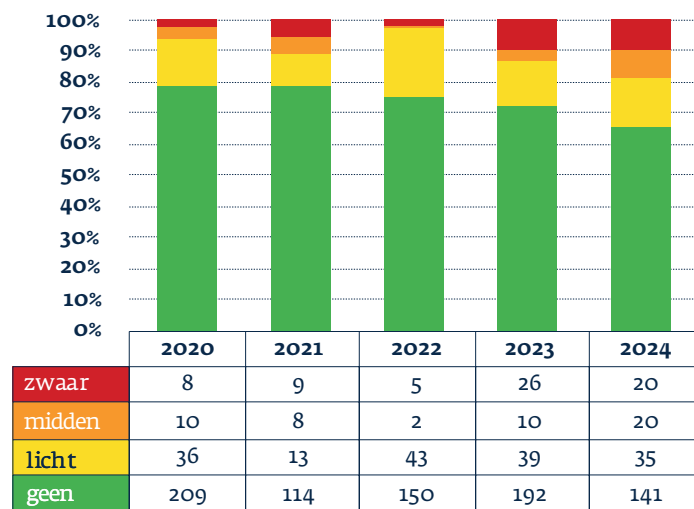
Toelichting

De achterstand bij soortenbescherming is ingelopen. De oude werkvoorraad is bijna helemaal weggewerkt door generieke ontheffingen en extra capaciteit. Ook zijn van de 494 afgehandelde aanvragen, er 92 aanvragen ingetrokken door afstemming met de initiatiefnemer. In de loop van 2025 verwachten we aanvragen weer binnen de termijn af te handelen.

Tabel 37: toezicht flora en fauna

	2024	2023	2022	2021	2020
aantal fysieke controles	198	256	174	137	272
aantal administratieve controles	18	18	16	21	26

Figuur 17: naleefgedrag 2020 – 2024 soorten (aantal overtredingen)

Toelichting

Het grootste gedeelte van de controles heeft plaatsgevonden op basis van klachten en meldingen. Bovenstaande controles zijn vooral gericht op soortenbescherming. Er zijn vier controles uitgevoerd gericht op jacht (faunabeheer), waarbij geen overtreding is geconstateerd.

9.3 Houtopstanden

De provincie wil samen met partners houtopstanden in Gelderland behouden (bossen, bosschages, houtwallen, singels, bomenrijen en oude bosgroeiplaatsen). Regels hierover zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening.

Tabel 38: vergunningverlening houtopstanden

houtopstanden	afgehandeld 2024 (% binnen de termijn)	2023	2022	2021	2020
verlenen maatwerkvoorschrift	43 (2%)	25	26	36	44
kapmelding	486	337			

Toelichting

Bij bepaalde activiteiten met betrekking tot houtopstanden is er een maatwerkvoorschrift of kapmelding nodig. Een onderdeel van de maatwerkvoorschriften is in veel gevallen de herplantplicht. Zo werken we aan het behoud van de houtopstanden en voorkomen we ontbossing binnen onze Provincie. Deze regels rond houtopstanden en bijzondere elementen zoals oude bosgroeiplaatsen zijn vastgelegd in de omgevingsverordening en vloeien voort uit de internationale natuurwetgeving waaronder de Habitatrichtlijn. Er waren complexe aanvragen en er ontbraken soms duidelijke kaders vanuit de Omgevingsverordening. Daardoor hebben we in de meeste gevallen de termijnen niet gehaald, maar wel oplossingen gevonden waarbij zowel ruimtelijke ontwikkelingen plaats kunnen vinden, en ook het totaal areaal aan bomen behouden blijft.

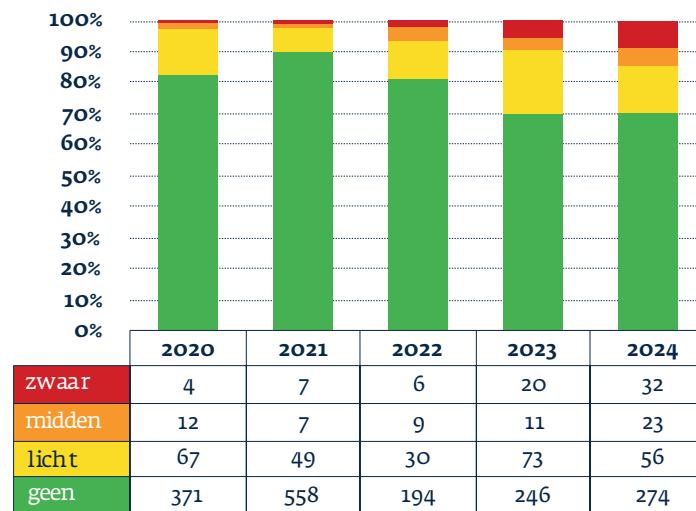
Tabel 39: toezicht houtopstanden

	2024	2023	2022	2021	2020
aantal fysieke controles	361	334	217	619	592
aantal administratieve controles	24	16	3	4	17

Toelichting

De bomenmonitor laat op basis van satellietfoto's zien waar mogelijk illegale bomenkap plaatsvindt. Hier volgen controles uit.

Figuur 18: naleefgedrag 2020 – 2024 houtopstanden (aantal overtredingen)

Toelichting

We zien dat er vaker bomen worden gekapt zonder dat dit bij ons is gemeld. Ook worden er meer bomen gekapt op 'oude bosgronden'.

10 Projecten en programma's

Samenwerking asbest

We besteden naast vergunningverlening en toezicht, aandacht aan de samenwerking op het onderwerp asbest. Deze taken zijn ondergebracht bij ODR. Dit houdt onder meer in dat we een provinciaal asbestnetwerk (inclusief deelname landelijk asbestnetwerk) hebben. Daarin worden landelijke wet- en regelgeving en beleidskaders (uniformering, voorlichting/kennisoverdracht) besproken.

Gezamenlijk dashboard

In de eerste helft van 2022 zijn we vanuit het toenmalige programma Samen Sterk met een gezamenlijk dashboard gaan werken. Dit dashboard bevat gegevens van de bedrijven die vallen onder onze bevoegdheid. Per bedrijf is informatie weergegeven op het vlak van complexe vergunningverlening, complex toezicht, aandachtbedrijven en de natuurvergunning. Met dit gezamenlijke dashboard wordt informatie gedeeld. Dit draagt positief bij aan de samenwerking. In 2024 is er geen verdere onderzoek gedaan naar het verbreden van het dashboard naar alle VTH-taken. Wel zijn we gestart om de bedrijfsgegevens te controleren en zo nodig aan te passen.

10.1 Projecten ODRA/ODRN

Toezicht soortbescherming en asbestsanering

In 2023 hebben de Gelderse omgevingsdiensten meegedaan aan het project Asbestdaken en soortenbescherming, een samenwerking met de provincie in het toezicht op soortbescherming. Vanwege het succes is hier in 2024 een vervolg aan gegeven. Binnen de scope van het onderzoek vallen (agrarische) schuren/loodsen in het buitengebied waarbij asbestdaken gesaneerd moeten worden en/of waarbij de gebouwen gesloopt gaan worden.

Circulaire Economie

In 2024 is er ruimte gevonden om de borging van circulaire economie binnen de organisatie projectmatig op te pakken. Hierbij is onder andere aandacht voor:

- de opbouw van een interne structuur;
- het delen en bespreken van praktijkcasussen CE-initiatieven, rechtsoordelen en experimentmogelijkheden;
- de ontwikkeling van een protocol experimenteermogelijkheden;
- aanhaken bij landelijke klankborggroepen nieuwe wet- en regelgeving; circulair materialenplan en CE-wet;
- bijdragen aan landelijk Platform Afvalstof of grondstof;
- het opstarten van een pilot voor de ontwikkeling van hulpmiddelen zoals een handleiding voor vergunningverleners en een checklist Circulaire Economie voor toezichthouders;
- procedureafspraken met partners met betrekking tot circulaire initiatief-gesprekken maken;
- een onderzoek naar de meerwaarde van een ketenaanpak in samenwerking met de ODRA.

Afstemming milieu, bouw en natuur

In verschillende zaken lopen zowel procedures voor milieu en/of bouw als de natuur. Het is van belang dat deze procedures op elkaar worden afgestemd. Binnen het project integratie Wabo/Wnb hebben we zaken afgerond met toepassing van de fast lane Natuur (versnellingsstrategie). We zetten in op het waar mogelijk versterken van de samenwerking, met daarbij ook aandacht voor de toezicht-component. In het laatste kwartaal zijn de samenwerkingsafspraken herijkt en is er een extra boost gegeven aan de overleggen op managementniveau tussen de drie organisaties ODRN/ODRA/afdeling VTH provincie.

De ODRN ondersteunt de provincie met de inhoudelijke beoordeling van stikstof-emissies als onderdeel van natuurvergunningaanvragen van industriële bedrijven. Daarnaast adviseert de ODRN de provincie bij procedures voor vergunningverlening en handhaving, maar ook bezwaar- en beroepsprocedures.

Energiebesparing

Energiebesparing van bedrijven is inmiddels onderdeel van de standaardaanpak bij vergunningverlening en toezicht en handhaving. Onder de Omgevingswet treden energievoorschriften direct in werking en hoeven deze dus niet via de vergunning te worden geregeld. Daarom worden de vergunningen ook niet meer geactualiseerd op energie.

Toezicht op energie bij complexe bedrijven behoort tot de wettelijke taakuitvoering. In 2023 en 2024 is het toezicht op het aspect energie geïntensiveerd. Concreet is in die 2 jaar bij vrijwel alle energierelevante bedrijven waarvoor we bevoegd gezag zijn toezicht op het aspect energie gehouden. Daarnaast zijn er hercontroles uitgevoerd. Aangezien er bovengemiddeld overtredingen zijn geconstateerd en er vaak sprake is van een lange termijn voor het opheffen van de overtredingen, ligt de focus de komende tijd op het uitvoeren van hercontroles. Odra en ODRN rapporteren specifiek op de resultaten van het energietoezicht. Het blijkt dat het kennisniveau en de informatiebehoefte van de bezochte bedrijven wisselend is. De energiecontroles helpen de bedrijven om een beter inzicht te krijgen in de mogelijke energiebesparende maatregelen. Daarnaast kan het budget voor duurzaamheid bij bedrijven vaak niet gemakkelijk worden aangepast. Een aanschrijving vanuit een controle kan dit proces versnellen. Ook zijn aanpassingen van installaties vaak technisch ingewikkeld en is een betere afstelling om energie te besparen niet eenvoudig. Er is periodieke afstemming tussen de ODRN en Odra en het provinciale beleidsprogramma energie. Zo is er een link met de regionale energie-expertisecentra. Die kunnen een aanvullende rol vervullen bij bijvoorbeeld kleinverbruikers die geen wettelijke energiebesparingsplicht hebben of wanneer er bovenwettelijke aanvullende maatregelen genomen kunnen worden door de bedrijven.

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)

We willen de uitstoot van zeer zorgwekkende stoffen terugdringen vanwege de schadelijke effecten op ons milieu en de leefomgeving. We hebben met de andere provincies via het Interprovinciaal Overleg (IPO) afspraken gemaakt over hoe we inzicht krijgen in waar deze stoffen voorkomen en hoe we de verspreiding van deze stoffen tegen kunnen gaan. Inmiddels zijn in Gelderland alle provinciale bedrijven geïnventariseerd op potentieel zeer zorgwekkende stoffen ((p)ZZS). De kennis van ZZS ontwikkelt zich snel en daarom moet deze inventarisatie (deels) opnieuw worden gedaan. Bij eventuele actualisaties nemen we de informatie over ZZS mee.

Bedrijven moeten het bevoegde gezag elke vijf jaar informeren over de maatregelen die ze nemen om geen of minder ZZS uit te stoten. Dat heet een vermijdings- en reductieprogramma (VRP). Onderdeel daarvan is een plan van aanpak met concrete maatregelen. In 2024 zijn er door een lange doorlooptijd van beoordeling van VRP's in het reguliere werk minder VRP's beoordeeld dan gepland. In de tweede helft van 2024 is een verbeterd plan opgesteld en deels uitgevoerd.

Coördinatie en functioneel beheer Risicokaart

De ODRN produceert en beheert de Risicokaart en voert daarbij beheers- en beleidsmatige werkzaamheden uit. Het gaat om het actualiseren van informatie over provinciale en gemeentelijke bedrijven. Daarnaast adviseert de ODRN onder andere IPO, provincie en gemeenten in verband met het gebruik en de inrichting van de Risicokaart en de ontwikkeling van het portaal Risicokaart. Het uiteindelijke resultaat is een actuele risicokaart die inwoners informeert over de risicosituaties in hun woonomgeving. Daarnaast is er een actuele Risicokaart beschikbaar voor professionals die werken in de ruimtelijke ordening, vergunningverlening, handhaving, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

BBT-referentiedocument (BREF afval)

Via Europese regelgeving worden de best beschikbare technieken (BBT) vastgelegd die er zijn voor de verschillende categorieën IPPC/RIE-bedrijven. In 2024 hebben we met een project regie gevoerd op de actualisatie van vergunningen op de BBT-conclusies afvalbehandeling. Het bevoegd gezag dient vergunningen voor IPPC-installaties binnen 4 jaar na publicatie van een BBT-conclusie (beste beschikbare technieken) te actualiseren. Voor de provinciale afvalbedrijven geldt dat de vergunning in augustus 2022 geactualiseerd had moeten zijn op de BBT-conclusies afvalbehandeling. Hier moeten we een achterstand inlopen. In 2022 en 2023 is de vergunning voor een aantal afvalbedrijven geactualiseerd (door ambtshalve actualisatie of een revisievergunning). Bij de actualisatie zijn ook andere BBT-documenten meegenomen zoals het Landelijk afvalbeheerplan 3. In 2024 is voor 24 afvalbedrijven een ambtshalve actualisatie op basis van de Omgevingswet opgestart. Voor 2 bedrijven heeft dit tot een besluit geleid. Voor de overige 22 afvalbedrijven verwachten wij in 2025 een (ontwerp)besluit af te ronden. Voor 22 afvalbedrijven loopt een (milieu) procedure revisievergunning waarin de actualisatie wordt meegenomen. Voor de meeste bedrijven verwachten wij besluitvorming in 2025.

Aanpak Nijmegen West en Weurt

In het gebied Nijmegen West Weurt is door een combinatie van milieubelastende activiteiten aanzienlijke impact op de omgeving. Provincie, gemeenten en omgevingsdiensten hebben samen een aanpak ontwikkeld, vastgelegd in de Uitvoeringsagenda Industrie en Omwonenden TPN-West. De ODRN verzorgt een wijkoverleg, waarbij periodiek de wijkvertegenwoordigers worden geïnformeerd over lopende vergunning-procedures in het gebied.

Innovatie van toezichtinstrumenten: inzet van drones

In 2023 is de ODRA gestart met de inzet van drones bij de uitvoering van VTH bij bedrijven. Hiermee zijn we ervaring aan het opdoen. Dit maakt het bijvoorbeeld mogelijk om bedrijven in kaart te brengen middels een 2D-/3D-model. Dit is vooral een waardevolle aanvulling op het fysieke en administratieve toezicht bij afvalbedrijven (hoeveelheden, hoogte van de opslag). Ook kunnen met behulp van een drone en een infraroodcamera inspecties worden uitgevoerd op warmte (bijvoorbeeld warmtelekken gebouwen, broei in afval). Er wordt afgestemd met de afdeling VTH om waar mogelijk hierin samen op te trekken.

Transportcontroles

De transportcontroles worden uitgevoerd in samenwerking met de politie. Het betreft zowel dynamische als statische controles. Dergelijke controles leveren meer inzicht in de keten, waardevolle signalen voor het toezicht bij de ontvangende bedrijven en het bewustzijn dat ontdoeners, transporteurs en ontvangende bedrijven, ook buiten de grenzen van het bedrijf, worden gecontroleerd. Daarnaast verstevigt het de samenwerking met de politie en andere ketenpartners. Er worden verschillende soorten overtredingen geconstateerd waarvoor de bevoegdheid om op te treden kan liggen bij de omgevingsdienst, de ILT, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit of de politie. Een mogelijk vervolg is ook het uitvoeren van verificatie-onderzoek van het getransporteerde afval.

Uitwerking adviezen Onderzoeksraad voor Veiligheid

De Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft onderzoek gedaan naar de wijze waarop burgers in Nederland worden beschermd tegen de risico's van soms jarenlange industriële uitstoot. Onderdeel van het onderzoek was de vraag in hoeverre rekening wordt gehouden met gezondheidseffecten voor omwonenden bij het toestaan en controleren van langdurige industriële uitstoot. De rapportage is op 13 april 2023 gepubliceerd¹.

Binnen het project wordt momenteel actief gewerkt aan verschillende onderdelen:

- verkenning van mogelijkheden voor een emissiedatabase;
- beter betrekken van thema gezondheid in vergunningverlening en betrekken van de GGD daarbij;
- meer inzicht in de cumulatieve concentraties van schadelijke stoffen op leefniveau en de gezondheidseffecten daarvan.

¹ Zie <https://onderzoeksraad.nl/onderzoek/industrie-en-omwonenden/>

10.2 Projecten afdeling VTH

De volgende projecten waren in het UP 2024 opgenomen:

- De afdeling VTH heeft een dashboard in gebruik. Op basis van real-time sturingsinformatie is er nu inzicht in de meest cruciale informatie beschikbaar voor het management van de afdeling VTH. In 2024 heeft er een optimalisatieslag plaatsgevonden.
- Er hebben geen projecten plaatsgevonden op basis van innovatie van toezicht-instrumenten. Er waren andere prioriteiten zoals projecten over de implementatie van de Omgevingswet, proces en systeem optimalisaties en beleidsopdrachten.
- In 2018 is naar aanleiding van opmerkingen van de rekenkamer een registratiesysteem voor natuur- en boscompensatieverplichtingen ingericht. Door werkdruk bij vergunningverlening wordt dit niet bijgehouden. Er zal een besluit moeten worden genomen of we hier mee doorgaan, in welke vorm en zo ja hoe we dan borgen dat het registratiesysteem up to date blijft.
- De contacten zijn uitgebreid met interne en externe stakeholders zoals gemeente, woningcorporaties en andere initiatiefnemers

Naast de projecten in het UP, is een verbeterplan + uitvoeringsagenda hebben vastgesteld met een duidelijk focus op het professioneel, toekomstbestendig en in control maken van de afdeling. Deels omvat dit projecten die al opgepakt werden, maar deels werden ook andere keuzes gemaakt.

- We hebben een grote slag gemaakt in het beschrijven en verbeteren van de werkprocessen en werkinstructies op de afdeling. Dan kijken we ook naar mogelijk herontwerp van processen en/of automatiseringsmogelijkheden. Dit draagt bij aan een efficiënte en uniforme afhandeling van onze producten en diensten.
- Er is gewerkt aan de vormgeving van het kwaliteitsteam. Dit team heeft de opdracht om zicht te hebben en houden op de kwaliteit van onze producten en diensten. De rol, taken en werkwijzen zijn uitgewerkt. Het team is gestart met het opstellen van een datavisie- en strategie. Ook voeren zij datakwaliteits-checks uit.
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor het symposium 2025 in samenwerking met de ODRN en ODRA.
- Wij maken een risicoanalyse voor de provinciale 'thuisstaken'. Deze maakt het mogelijk om op een meer geobjectiveerde manier afweging en keuzes te maken bij de inzet van mensen en middelen op de toezicht- en handhavingstaken. Wij verwachten het eerste kwartaal van 2025 de risicoanalyse af te ronden. De risicoanalyse gebruiken wij op termijn ook voor een te ontwikkelen vergunningenstrategie. De risicoanalyse en de bijbehorende strategieën krijgen uiteindelijk een plek in de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie.

- Het programma voor SSiG (samenwerking groene handhaving) voor 2025-2028 is vastgesteld door het bestuurlijk overleg van de samenwerkende partners.
- Een aantal (interprovinciale) trainees is gestart met een pilot om met toepassing van AI aanvragen omgevingsvergunningen, onderdeel Flora & Fauna sneller en eenvoudiger af te handelen.
- Als boa-werkgever moet de provincie Gelderland voldoen aan de Wpg (Wet politiegegevens). De Wpg schrijft verplicht interne jaarlijkse en externe vierjaarlijkse privacy audits voor. Uit deze audits is gebleken dat het stelsel van maatregelen en procedures, gericht op de bescherming van persoons- en politiegegevens, niet geheel voldoet aan de vereisten van de Wpg. Om de geconstateerde tekortkomingen efficiënt en gestructureerd aan te pakken heeft de afdeling VTH ervoor gekozen een Wpg-implementatietraject te starten met ondersteuning van een externe adviseur. Dit traject is gestart in 2024 en zal naar verwachting rond de zomer van 2025 afgerond zijn.

11 Conclusies en aanbevelingen

De voorbereidingen door de ODRA, ODRN en afdeling VTH op de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn goed verlopen en hebben ervoor gezorgd dat we bij de start van 2024 aan de slag konden volgens de nieuwe wetgeving. Wel blijft het werken met de nieuwe wetgeving een behoorlijke inspanning vragen. Een aandachtspunt voor 2024 waren consequenties zoals “gaten in de voorschriften” en werken met zorgplichten. Waar nodig komen we samen tot nieuwe uniforme werkwijzen. Door de invoering van de Omgevingswet is het aantal aanvragen bij de ODRN afgenomen, maar door wijziging in wetgeving en beleid is tegelijk een grotere behoefte aan het actualiseren van vergunningen.

De werkwijze van de omgevingsdiensten bij complexe bedrijven, met zo nodig aandachtsbedrijven en regiebedrijven, werkt goed. Toezicht en handhaving worden adequaat uitgevoerd, we hebben tijdig inzicht in de problematiek bij de bedrijven en zoeken gezamenlijk naar oplossingen.

De afstemming tussen opdrachtgevers binnen de provincie en de omgevingsdiensten levert resultaten op en blijft hard nodig. De kern van de afstemming is het in beeld krijgen van problemen en kansen en zorgen voor een adequate aanpak. Scherp aan de wind varen, zowel op het gebied van vergunningverlening als toezicht en handhaving, is daarbij nodig. Hierbij moeten we helder communiceren.

De ODRN haalt niet alle gestelde doelen en wettelijke termijnen. Dit komt door de complexiteit van sommige procedures, onvolledigheid van aanvragen, beperkte beschikbare capaciteit op de arbeidsmarkt, en afhankelijkheid van externe partijen die adviezen niet altijd binnen de termijn aangeleverd kunnen krijgen. Om de oorzaken zoveel mogelijk weg te nemen worden onder andere trainees opgeleid, worden er vacatures uitgezet, verbeteren we de samenwerking met ketenpartners en werken we efficiënter in vergunningprocedures voor een zakelijkere houding richting bedrijven (scherper aan de wind varen). We stimuleren dat er eerst een goed vooroverleg wordt gevoerd, zodat er een kwalitatief goede aanvraag wordt ingediend. Hiervoor zijn goede werkafspraken en verandering van gedrag nodig. Dat kost ook tijd. Er is nog niet veel vraag naar vooroverleggen. Ook met scherp aan de wind varen is het lastig voor de ODRN om de wettelijk termijn voor vergunningverlening te halen. Scherp aan de wind varen is niet zo eenvoudig als werd gedacht: het vraagt een gedragsverandering, heel duidelijke afspraken, ondersteuning vanuit de systemen en sturing. Daarnaast zijn we sterk afhankelijk van andere partijen vanwege verplichte externe advisering, waar heel weinig invloed op kan worden uitgeoefend.

Ook afdeling VTH wil de tijdigheid van vergunningverlening verbeteren. Door krapte op de arbeidsmarkt lukt het niet om vacatures voor afdeling VTH adequaat in te vullen. Dit heeft effect op de behandeltermijnen van vergunningaanvragen. Vergunningverlening is complex door conflicterende belangen. Dit vraagt om heldere en actuele beleids- en afwegingskaders. Ook het ontbreken van handelingsperspectief en adequate toetsingskaders zijn een belangrijke oorzaak voor de lange behandeltime en het niet of niet tijdig beslissen. Dit treft vooral de omgevingsvergunningen voor N2000. Mede als gevolg van de uitspraak van de Raad van State van 18 december 2024 blijft ook de druk op toezicht en handhaving toenemen. Met een programmatische aanpak van de stikstofproblematiek werken wij aan maatregelen om de natuur te verbeteren en vergunningverlening (weer) mogelijk te maken. Ten slotte zien we ook een toename van complexe aanvragen bij soortenbescherming.

Binnen het UH-veld werken we aan de hand van de beleids- en uitvoeringscyclus, de BIG-8. Een belangrijk onderdeel hiervan is de uitvoerings- en handhavingsstrategie (UHS). In april 2024 is de eerste UHS vastgesteld (PS2024-372), waarna meteen verder is gewerkt aan de doorontwikkeling. Het zwaartepunt lag in 2024 op de risicoanalyse voor complexe bedrijven en nieuwe KPI's voor alle uitvoerende partijen, om beter te kunnen sturen op de uitvoering.

12 Bijlage 1 Klanttevredenheid

De Gelderse omgevingsdiensten meten sinds 2017 de klanttevredenheid over de dienstverlening. Het doel van de meting is het verder verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening. Daarbij is het meten van klanttevredenheid voorgeschreven in de wettelijke kwaliteitscriteria (zie hoofdstuk 4).

12.1 Resultaten klanttevredenheid ODRN

Het klanttevredenheidonderzoek is uitgevoerd op 5 onderdelen: inhoud controlebrief, uitgevoerde controle, vooroverleg, afhandeling meldingen en informatieplicht, en behandeling van omgevingsvergunningaanvraag. De resultaten zijn hieronder weergegeven.

Tabel 40: resultaten klanttevredenheid ODRN

onderdeel	norm	2023	aantal reacties
inhoud controlebrief	80%	100%	10
uitgevoerde controle	80%	100%	10
vooroverleg	80%	40%	5
melding & informatieplicht Bal	80%	100%	1
behandeling omgevingsvergunningaanvraag	80%	93%	14

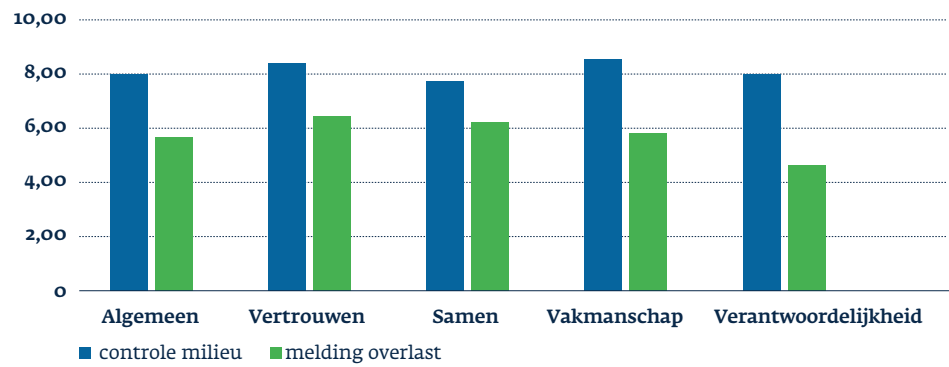
Het valt op dat er weinig respons is op de uitvraag over klanttevredenheid. Wel blijkt uit de reacties dat men over algemeen tevreden of zeer tevreden is. Alleen over vooroverleg is bij 2 van de 5 respondenten minder tevredenheid: het vooroverleg leverde niet op wat ervan verwacht werd.

12.2 Resultaten klanttevredenheid ODRA

In 2023 is door de ODRA een andere manier van het meten van de tevredenheid over de dienstverlening geïntroduceerd. Hierbij is de tevredenheid over de wijze van dienstverlening los bevraagd van de tevredenheid over de uitkomst van een aanvraag, controle of ingediende klacht. Deze manier van werken geeft meer inzicht over het functioneren van de ODRA en over het effect wat een besluit of uitkomst heeft op de ervaring van de aanvrager, ondernemer of indiener. Daarnaast is het percentage tevreden mensen geconverteerd naar een rapportcijfer volgens algemene maatstaven.

In het onderstaande overzicht laten wij de resultaten van de ODRA als geheel zien bij uitgevoerde controles en meldingen van overlast (klachten). De respons op de resultaten van alleen de provinciale taken was te laag om een representatief beeld te geven. De beschikbare reacties zijn vergelijkbaar met het ODRA-brede beeld. De klanttevredenheid bij meldingen van overlast is aanzienlijk lager dan bij uitgevoerde milieucontroles.

Figuur 19: Resultaten klanttevredenheid ODRA over uitgevoerde milieucontroles en meldingen van overlast.

13 Bijlage 2 Onttrekkingen industriële toepassing provincie Gelderland

houder	vergund/ jr (m³)	onttrokken 2020 (m³)	onttrokken 2021 (m³)	onttrokken 2022 (m³)	onttrokken 2023 (m³)	onttrokken 2024 (m³)	benut 2020	benut 2021	benut 2022	benut 2023	benut 2024
1	1.200.000	919.279	957.925	945.916	935.374	923.806	77%	80%	79%	78%	77%
2	250.000	16.883	32.858	8.345	22.418	47.435	7%	13%	3%	9%	19%
3	1.300.000	1.095.936	1.165.605	1.239.583	1.213.926	1.178.088	55%	58%	62%	93%	91%
4	175.000	128.070	146.000	142.900	153.930	162.946	73%	83%	82%	88%	93%
5	260.000	138.013	134.251	133.428	122.236	126.729	53%	52%	51%	47%	49%
6	880.000	372.507	358.269	377.226	397.644	377.768	42%	41%	43%	45%	43%
7	160.000	55.540	109.790	106.760	110.690	NB	35%	69%	67%	69%	NB
8	275.000	377.755	337.943	353.251	367.212	422.565	137%	123%	128%	134%	154%
9	700.000	370.429	392.600	429.976	680.482	498.854	53%	56%	61%	97%	71%
10	200.000	146.437	152.739	143.445	107.876	NB	73%	76%	72%	54%	NB
11	250.000	320.605	0								
12	162.000	68.488	110.072	115.900	48.330	34.330	42%	68%	72%	30%	21%
13	341.000	0	0	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%
14	650.000	778.720	691.321	797.051	673.783	NB	120%	106%	123%	104%	NB
15	800.000	518.431	660.172	502.203	486.372	533.979	65%	83%	63%	61%	67%
16	3.000.000	1.493.181	1.368.405	1.368.405	1.129.098	1.395.286	50%	46%	46%	38%	47%
17	560.000	503.003	513.077	537.022	522.306	NB	90%	92%	96%	93%	NB
18	1.070.000	922.532	800.166	903.981	818.375	812.203	86%	75%	84%	76%	76%
19	395.000	395.597	400.848	343.464	370.565	372.036	100%	101%	87%	94%	94%
20	40	71.314									
21	1.400.000	491.216	102.159	236.967	220.246	228.602	35%	7%	17%	16%	16%
22	200.000	195.251	197.202	191.042	193.068	NB	98%	99%	96%	97%	NB
23	566.000	220.074	236.836	216.707	153.664	120.823	39%	42%	38%	27%	21%
24	200.000	109.737	106.945	120.354	111.244	133.533	55%	53%	60%	56%	67%
25	350.000	237.961	295.507	282.012	263.284	140.657	68%	84%	81%	75%	40%
26	325.000	33.712	36.131								
27	500.000	413.422	0	0	3.210	0	83%	0%	0%	1%	0%
28	900.000	500.713	552.435	448.503	426.053	457.955	56%	61%	50%	47%	51%
29	865.000	764.589	786.219	830.048	787.761	780.125	88%	91%	96%	91%	90%

houder	vergund/ jr (m³)	onttrokken 2020 (m³)	onttrokken 2021 (m³)	onttrokken 2022 (m³)	onttrokken 2023 (m³)	onttrokken 2024 (m³)	benut 2020	benut 2021	benut 2022	benut 2023	benut 2024
30	480.000	436.675	376.968	380.525	410.462	423.683	91%	79%	79%	86%	88%
31	450.000	310.328	318.165	264.998	291.028	220.701	69%	71%	59%	65%	49%
32	250.000	115.950	124.486	115.503	102.207	93.873	46%	50%	46%	41%	38%
33	775.000	649.871	706.745	761.753	748.078	768.744	84%	91%	98%	97%	99%
34	564.000	278.736	363.178	363.613	314.924	292.498	49%	64%	64%	56%	52%
35	1.440.000	1.039.222	1.239.363	1.282.537	1.249.458	1.169.176	72%	86%	89%	87%	81%
36	241.400	111.982	121.873	115.391	107.828	111.292	46%	50%	48%	45%	46%
37	327.000	72.516	71.960	80.592	95.370	98.594	22%	22%	25%	29%	30%
38	240.000	214.411	220.182	215.931	193.510	159.922	89%	92%	90%	81%	67%
39	500.000	52.664	61.071	332.637	340.704	308.658	11%	12%	67%	68%	62%
40		293.810									
41	400.000	107.981									
42	350.000	187.597	16.455	206.252	134.105	0	54%	5%	59%	38%	0%
43	5.700.000	5.393.516	5.041.992	5.044.739	4.619.670	4.267.836	95%	88%	89%	91%	75%
44	650.000	600.601	690.425	691.994	648.642	565.988	92%	106%	106%	100%	87%
45	2.500.000	1.718.022	1.473.421	1.574.601	866.000	27.216	69%	59%	63%	35%	1%
46	440.000	451.082	406.964	423.598	405.094	NB	103%	92%	96%	92%	NB
47	493.000	439.472	378.532	335.572	54.221	NB	89%	77%	68%	11%	NB
48	250.000	249.367	255.742	240.173	242.375	243.321	100%	102%	96%	97%	97%
49	220.000	143.941	180.910	162.762	159.440	134.515	65%	82%	74%	72%	61%
50	1.770.000	561.758	538.800	648.888	645.188	644.576	32%	30%	37%	36%	36%
51	624.000	533.647	448.153	365.146	473.456	500.041	86%	72%	59%	76%	80%
52	100	14.450									
53	325000	125	845	182	7.940	NB	0%	0%	0%	2%	NB
54	255.000	98.962	79.685	104.527	104.478	103.019	39%	31%	41%	41%	40%
55	360.000	238.424	128.337	120.261	94.530	78.646	66%	36%	33%	26%	22%
56	181.000	69.514	74.431	84.319	62.612	82.897	38%	41%	47%	35%	46%

14 Bijlage 3 Overzicht gebruikte afkortingen

BBT	Beste Beschikbare Technieken
boa	buitengewoon opsporingsambtenaar
BREF	BBT-referentiedocument
BRIKS	bouwen, reclame, in- en uitritten, kappen, slopen
BSBm	bestuurlijke strafbeschikking milieu
BUS	Besluit uniforme saneringen
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
GIR	Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte
GS	Gedeputeerde Staten
ILT	Inspectie leefomgeving en transport
IBP	interbestuurlijk programma
IPO	Interprovinciaal Overleg
KPI	kritische prestatie-indicator
LHB	Luchthavenbesluit
LHR	luchthavenregeling
LMA	Landelijk Meldpunt Afvalstoffen
LOB	last onder bestuursdwang
LOD	last onder dwangsom
mba	milieubelastende activiteit
mer	milieueffectrapportage
MER	milieueffectrapport
MJA	Meerjaren Afspraak / meerjarenagenda
NO	nader onderzoek
OBES	open bodemenergiesystemen
OD	omgevingsdienst
ODNL	Omgevingsdienst NL
ODR	Omgevingsdienst Rivierenland
ODRA	Omgevingsdienst Regio Arnhem
ODRN	Omgevingsdienst Regio Nijmegen
OM	Openbaar Ministerie
Ow	Omgevingswet
PAS	Programma aanpak stikstof
PS	Provinciale Staten
RIE	Richtlijn industriële emissies
RO	ruimtelijke ordening
RvS	Raad van State
SP	saneringsplan
TUG	tijdelijk en uitzonderlijk gebruik
UP	uitvoeringsprogramma
VRP	vermijdings- en reductieprogramma
VTH	vergunningverlening, toezicht en handhaving
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wbb	Wet bodembescherming
Wnb	Wet natuurbescherming
Wob	Wet openbaarheid van bestuur
Woo	Wet open overheid
Wpg	Wet politiegegevens
ZZS	Zeer Zorgwekkende Stoffen

Provincie Gelderland

Markt 11

6811 CG Arnhem

Postbus 9090

6800 CX Arnhem

026 359 99 99

provincieloket@gelderland.nl

www.gelderland.nl